

2014

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO JORDANII

Praca zaliczeniowa z przedmiotu RYNKI
TURYSTYCZNE

Ryc. 1. Flaga Jordanii

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>, 02.11.2013

Bartosz Karpij

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

Spis treści

Wstęp.....	2
I. <u>Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej</u>	3
1. Ogólne informacje o Jordanii.....	3
I. Ukształtowanie terenu oraz warunki klimatyczne	4
II. Wody Jordanii.....	5
III. Demografia	5
IV. Główne grupy etniczne	6
V. Główne wyznania	6
VI. Religia	7
VII. Historia	7
VIII. Wiza i przepisy wizowe.....	9
2. Atrakcje turystyczne Jordanii przyciągające największą liczbę turystów	10
I. Geografia atrakcji turystycznych	10
a) Miasto „wykute w skale” – Petra.....	10
b) Wadi Rum.....	11
c) Morze Martwe.....	13
d) Karak.....	14
e) Jerash.....	15
f) Akaba.....	16
g) Azraq.....	17
h) Amman.....	18
II. Wielkość, struktura i dynamika odwiedzin Jordanii.....	19
3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna.....	20
I. Hotele.....	20
II. Transport lotniczy, główne lotniska, główne linie lotnicze.....	21
4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności.....	22
5. Narodowa Administracja Turystyczna i Narodowa Organizacja Turystyczna.....	23
II. <u>Rynek recepcji turystycznej (Zagraniczna turystyka przyjazdowa)</u>	25
1. Przyjazdy i główne kraje emitujące.....	25
2. Dochody z turystyki przyjazdowej – wielkość, struktura i dynamika.....	30
3. Analiza profili konsumentów.....	34
III. <u>Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa)</u>	34
1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców Jordanii w turystyce zagranicznej	34
2. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne.....	37
IV. <u>Znaczenie rynku turystycznego Jordanii dla Polski</u>	39
1. Analiza wyjazdów Polaków do Jordanii.....	41
V. <u>Analiza SWOT</u>	42
VI. <u>Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego</u>	44
<u>Podsumowanie</u>	47
Spis Rysunków i tabel.....	48
Bibliografia.....	49

Źródło: <http://www.jordania.net/amman.php> 10.11.2013

Wstęp

Celem pracy jest przedstawienie aktualnej sytuacji rynku turystycznego Jordanii, a także jego odniesienie do Globalnego Rynku Turystycznego oraz Polski, biorąc pod uwagę znaczenie oraz jego użyteczność. Ponad to, zamiarem pracy jest ocena perspektywy (prognoza) rozwoju rynku Jordanii i jego przydatności dla Polski.

Rynek turystyczny Jordanii ma duże znaczenie na Bliskim Wschodzie, zaś niewielkie na Globalnym Rynku Turystycznym. Jeśli zestawimy rynek Bliskiego Wschodu, którego składową jest Jordania z Rynkiem Globalnym – to tutaj sytuacja się zmienia i ma on dużo większe znaczenie niż sama Jordania. W stosunku do Polski, rynek turystyczny Jordanii ma marginalne znaczenie, więc pytanie brzmi - Czy perspektywy rozwoju tegoż rynku i jego przydatności dla Polski są znikome, a może właśnie, skoro dla Polski ma teraz niewielkie znaczenie, to w przyszłości się to zmieni? W swojej pracy postaram się przedstawić obecną sytuację rynku turystycznego Jordanii i odnieść ją do Globalnego Rynku, Bliskiego Wschodu oraz do Polski.

W pracy użyta została analiza źródeł wtórnych – *desk research*.

I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej

1. Ogólne informacje o Jordanii

Pełna nazwa to Haszymidzkie Królestwo Jordanii, المملكة الأردنية الهاشمية Al-Mamlaka al-Urdunnijja al-Haszimijja). Jeśli chodzi o ustrój polityczny Jordania jest arabską monarchią konstytucyjną. Leży na Bliskim Wschodzie granicząc z Izraelem (238 km), Zachodnim Brzegiem Jordanu (97 km), Syrią (375 km), Irakiem (181 km) oraz Arabią Saudyjską (744 km). Łączna długość granic wynosi 1635 km. Kraj ten ma bardzo ograniczony dostęp do morza, jedynie przez Zatoki Akaba Morza Czerwonego. Długość wybrzeża wynosi 27 km.

Ryc. 2. Herb Jordanii

Źródło:
<http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>

W Haszymidzkim Królestwie Jordanii obowiązuje obecnie podział na dwanaście muhafaz i 52 nahia. Stolicą kraju jest najbardziej zaludnione miasto Jordanii – Amman. Obecna konstytucja Jordanii została uchwalona 1 stycznia 1952. Językiem urzędowym jest arabski, a walutą tego kraju jest Dinar Jordański (JD albo JOD).

Zgromadzenie Narodowe podzielone na dwie izby, sprawuje tutaj władzę ustawodawczą. Skład izby wyższej, Senatu -55 senatorów- jest powoływany przez monarchę na 4 lata. Izba Reprezentantów- (izba niższa, 110 członków, wśród nich 6 kobiet), wybierana jest również na okres 4 lat w wyborach powszechnych. Izba Reprezentantów w trakcie swojej kadencji może zostać rozwiązana. Władzę wykonawczą w Jordanii sprawuje rząd z premierem, którego mianuje monarcha.¹

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania> (02.11.2013)

Ryc. 3. Mapa Jordanii oraz krajów sąsiadujących

Źródło: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Jordan_CIA_map_PL.jpg

I. Ukształtowanie terenu oraz uwarunkowania klimatyczne

Większość powierzchni Jordanii zajmują równiny położone na wysokości od 700 do 1000 m n.p.m, co czyni je krajem wyżynnym. Na południowym zachodzie kraju znajduje się najwyższe wzniesienie w Jordanii – jest to Dżabal Umm ad Dami (1854 m n.p.m.), które położone jest górach Dżabal-asz-Szara. Jeśli chodzi zaś o najniższy punkt tego kraju– jest to depresja Morza Martwego, która sięga 408 m p.p.m..

Na południu Jordanii ciągnął się półpustynie Moab i Idumea, a wschodnią część przykrywa pustynia Harra z dominującymi bardzo rozległymi pokrywami czarnych law wulkanicznych. Tylko północno-zachodnia część kraju przy zachodnim brzegu rzeki Jordan posiada warunki naturalne, które sprzyjają rozwojowi osadnictwa i umożliwiają prowadzenie upraw bez sztucznego nawadniania. Tam znajduje się najbardziej zaludnione miasto, a zarazem największe miasto - stolica Jordanii.

Na terenie kraju dominuje klimat zwrotnikowy-kontynentalny suchy. Wyjątkiem są północno-zachodnie krańce, gdzie klimat jest umiarkowany kontynentalny, co sprzyja mieszkańcom w ich codziennym życiu.²

II. Wody Jordanii

Sieć rzeczna Jordanii jest bardzo uboga. Główną rzeką kraju jest Jordan, który tworzy naturalną granicę z Izraelem i Autonomią Palestyńską. Jordan przepływa przez Jezioro Tyberiadzkie zwane także Genezaret. Następnie wpada do Morza Martwego. Na terenie Królestwa Haszymidzkiego, Jordan liczy około 134km. Główny jego dopływ to rzeka Jarmuk płynąca na granicy z Syrią i Nahr az-Zarka. Pozostała część kraju to obszary bezodpływowe zajęte przez rzeki okresowe tak znane w Jordanii, jako „wadi”.³

III. Demografia

Bardzo młode społeczeństwo Jordanii, które stanowi około 37% całej ludności kraju to osoby poniżej 15 roku życia. Wpływa to pozytywnie na służbę zdrowia, która jest dość dobrze rozwinięta. (średnia wieku: 72 lata). Zdecydowana większość ludności Jordanii, żyje w miastach – około 79%. Wyższy poziom życia w mieście powoduje migracje, ale także bezrobocie, które oficjalnie wynosi 15%, zaś nieoficjalnie nawet 40%). Jeśli chodzi o szkolnictwo podstawowe to obejmuje w zasadzie niemal całą ludność kraju. W Jordanii jest 20 państwowych oraz prywatnych szkół wyższych. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Jordanii, stosunkowo dużo jej mieszkańców studiuje poza granicami kraju.⁴

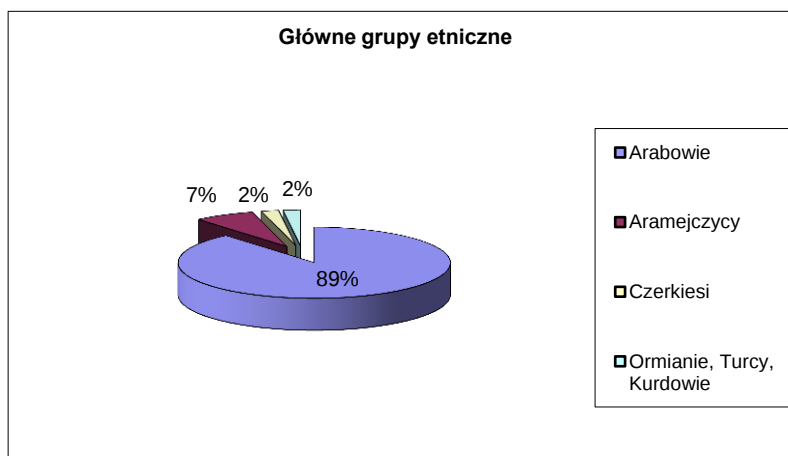
² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania> (02.11.2013)

³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Jordanii (02.01.14)

⁴ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>

IV. Główne grupy etniczne

- Arabowie – 87%,
- Aramejczycy – 7%
- Czerkiesi – 2%,
- Ormianie, Turcy i Kurdowie – 2%

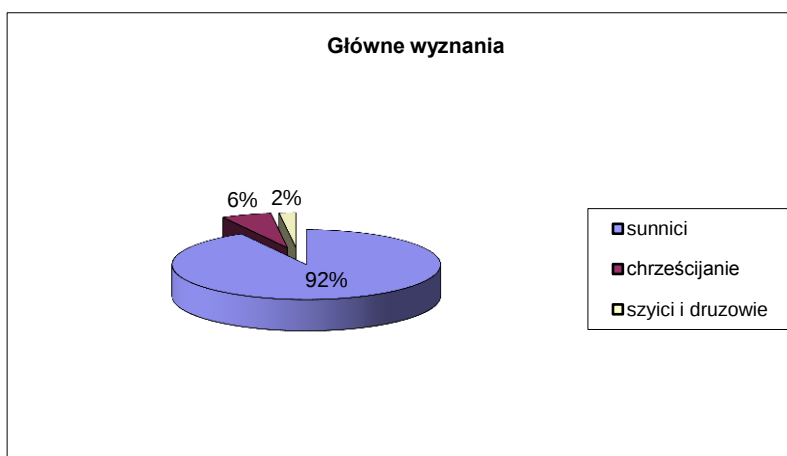

Ryc. 4. Struktura gł. grup etnicznych w Jordanii

Opracowanie własne na podst.: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania> (02.11.2013)

V. Główne wyznania

- sunnici – 92%,
- chrześcijanie 4,6–6%
- szyici i druzowie – 2%.

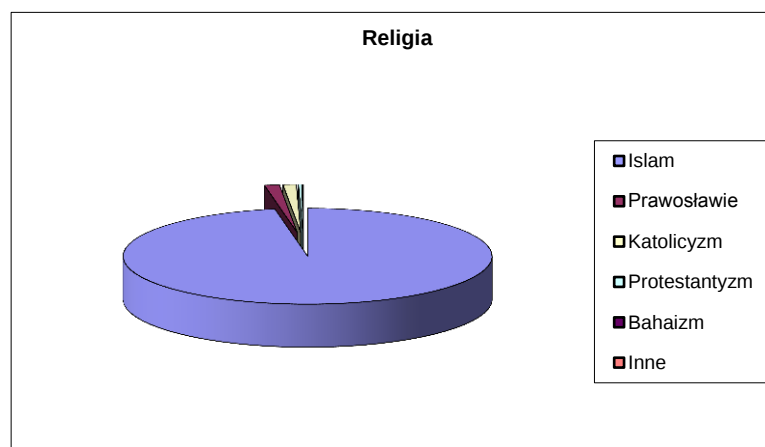

Ryc. 5. Struktura głównych wyznań społeczeństwa Jordanii

Opracowanie własne na podst.: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania> (02.11.2013)

VI. Religia

- Islam: 96,19%
- Prawosławie: 1,29%
- Katolicyzm: 1,14% (Kościół katolicki obrządku ormiańskiego, Kościół chaldejski, Kościół łaciński, Kościół katolicki obrządku syryjskiego, Kościół melchicki)
- Protestantyzm: 0,32%
- Bahaizm: 0,03%
- Inne: 0,03%

Ryc. 6. Struktura religii w Jordanii

Opracowanie własne na podst.: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania> 02.11.2013

VII. Historia

„Pierwsze państwa na terenie dzisiejszej Jordanii pojawiły się, co najmniej w XIII wieku p.n.e.. Zamieszkiwały je semickie plemiona Ammonitów, Edomitów i Moabitów. W X wieku p.n.e. ziemie te podbiło królestwo izraelskie. Następnie wchodziły one w skład imperium asyryjskiego, Babilonii, Persji, imperium Seleucydów. Na południu kraju istniało od VI w. p.n.e. państwo Nabatejczyków, które podbite przez Rzymian w II w. n.e., podobnie jak cała Jordania, przez krótki czas należało do Palmyry.

Po podziale cesarstwa rzymskiego kraj stał się częścią Bizancjum. Od V wieku w Jordanii żyli chrześcijańscy Arabowie – Ghassanidzi, którzy byli sojusznikami Bizancjum. W drugiej połowie lat 30. VII wieku dzisiejszą Jordanię podbili muzułmanie i stała się

ona częścią arabskiego kalifatu. W roku 1099 weszła na kilkadziesiąt lat w skład Królestwa Jerozolimy. Później była w rękach egipskich mameluków. W latach 1517–1918 terenami tymi zarządzili Turcy.

W 1923 roku Wielka Brytania, która zdołała uzyskać od Ligi Narodów mandat nad tym terytorium, stworzyła na wschód od rzeki Jordan emirat Transjordanii. W 1945 Transjordania przystąpiła do Ligi Arabskiej, a 25 maja 1946 roku uzyskała niepodległość i stała się królestwem rządzonej przez Abdullaha Husajna. Dwa lata później w reakcji na utworzenie Izraela wojska jordańskie zaatakowały nowo powstałe państwo i zajęły Zachodni Brzeg Jordanu (Cisjordanę) oraz Stare Miasto w Jerozolimie. W 1949 r. podpisano zawieszenie broni, które de facto oznaczało porażkę Jordanii, gdyż było dla niej mniej korzystne niż wcześniejsze ustalenia ONZ. W 1950 ogłoszono utworzenie Jordańskiego Królestwa Haszymidzkiego, do którego włączono nowo zdobyte ziemie palestyńskie, czego nie uznały inne państwa arabskie. W roku 1951 król Abdullah Husajn został zamordowany przez zamachowca palestyńskiego, a władzę przejął jego syn Talal. Rok później pozbawiono tronu chorego umysłowo Talala, a królem został jego syn Husajn ibn Talal. W latach 1956–1958 doszło do konfliktu politycznego z Wielką Brytanią i z Jordanii wydano oficerów brytyjskich.

W wyniku ofensywy armii izraelskiej (wojna sześciodniowa) w 1967 roku Jordania ponownie utraciła ziemie na zachód od rzeki Jordan. Z zajętych przez Izrael terenów uciekło do Jordanii kolejne 400 tysięcy Palestyńczyków (w 1949 przybyło tu ok. 400 tys. ludzi z terenów zajętych przez Izrael). We wrześniu 1970 roku doszło do ostrego konfliktu między władzami Jordanii a OWP, która zaczęła tworzyć „państwo w państwie” i jej faktycznego zniszczenia na terenie tego kraju („Czarny Wrzesień”). W wojnie arabsko-izraelskiej w 1973 roku Jordania w zasadzie nie uczestniczyła, poza jedną brygadą walczącą na terytorium Syrii. Z własnego terytorium Izraela nie atakowano.

Po wybuchu pierwszej intifady król Jordanii zrzekł się w 1988 roku Cisjordanii na rzecz Palestyńczyków. W następnym roku król zgodził się na wybory parlamentarne i pozwolił na stopniową liberalizację kraju. W trakcie wojny w Zatoce Perskiej Jordania zachowała życzliwą neutralność w stosunku do Iraku, co pogorszyło jej stosunki z Zachodem i emiratami w Zatoce Perskiej. W 1994 roku zawarła pokój z Izraelem (stan wojny z tym krajem trwał formalnie od 1948 roku). Pięć lat później zmarł król Husajn, a nowym władcą Jordanii został jego syn Abdullah. Nowy król zawarł w 2001 r. Układ o wolnym handlu z USA oraz w 2002 Układ o stowarzyszeniu z UE i prowadzi politykę przyjazną Zachodowi.

*Od wybuchu wojny w Iraku szyici zarzucają Jordanii stałe wspieranie sunnitów irackich. W styczniu 2011 roku doszło do ogólnokrajowych protestów”.*⁵

VIII. Wiza, przepisy wjazdowe

Polacy wybierający się do Jordanii muszą uzyskać wizę pobytową. Przeważnie wizy te wydawane są na okres jednego miesiąca, zaś jest możliwość przedłużyć ją do trzech miesięcy.⁶

*„W Polsce nie ma przedstawicielstwa dyplomatyczno-konsularnego Jordanii. Najbliższa placówka jordańska akredytowana na Polskę znajduje się w Berlinie. Wizy pobytowe uprawniające do jednokrotnego wjazdu na terytorium Jordanii obywatele polscy mogą otrzymać w międzynarodowych przejściach granicznych, z wyjątkiem przejścia na moście Króla Husajna (Allenby Bridge). O wizy z prawem do wielokrotnego wjazdu można ubiegać się jedynie w jordańskich misjach dyplomatyczno-konsularnych za granicą. Ponadto obowiązuje tzw. podatek wyjazdowy, którego wysokość jest zmienna. Wymagany jest minimum 3-miesięczny okres ważności paszportu przy wjeździe. Nie ma obowiązku okazania biletu powrotnego ani też posiadania określonej kwoty pieniędzy. Turyści przyjeżdżający do Jordanii przez Syrię i powracający przez ten kraj powinni wcześniej uzyskać, co najmniej dwukrotną wizę syryjską, ponieważ Ambasada Syrii w Ammanie wydaje wizy tylko tym cudzoziemcom, którzy mają jordańskie roczne wizy pobytowe. Obecnie izraelskie służby graniczne, mimo próśb cudzoziemców, poświadczają fakt kontroli w paszporcie, a nie na blankiecie, jak to było poprzednio. Dotyczy to także przypadków odmowy wjazdu do Izraela. Posiadanie w paszporcie takich pieczętek lub wiz izraelskich, stempli kontroli granicznych jordańskich lub egipskich wystawionych na przejściach z Izraelem, a także przedmiotów pochodzenia izraelskiego (np. biletów autobusowych) uniemożliwia całkowicie wjazd do Syrii, co może spotkać turystów podróżujących samochodami. Zaleca się, aby osoba dorosła samotnie podróżująca z dzieckiem miała dokumenty poświadczające jej prawo do opieki nad nim”.*⁷

⁵ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>, 02.11.2013

⁶ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>, 02.11.2013

⁷ jordania.gazeta.pl, 02.11.2013

2. Atrakcje turystyczne Jordanii przyciągające największą liczbę turystów

I. Geografia atrakcji turystycznych

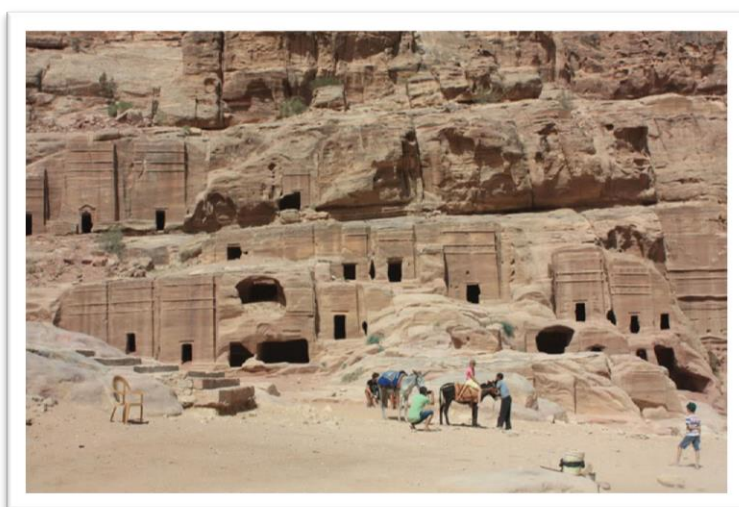
Co tak naprawdę warto zobaczyć będąc w Jordanii...?

Ryc. 7. Mapa atrakcji turystycznych Jordanii

Źródło: http://wtir.awf.krakow.pl/pdf/studenci/strony_st/projekty/jordania/jordania_magdalena_krynicka.pdf

a) Miasto „wykute w skale” – Petra

Ryc. 8. Petra – skalne miasto

Źródło : <http://hellmanns.fotolog.pl/7,2009,archiwum.html>

Jest to niepodważalnie najważniejsza atrakcja turystyczna całej Jordanii. Miasto wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W języku greckim jej nazwa oznacza „skałę”. Petra została wykuta w tak zwanej „skale” przez Nabatejczyków wiele lat temu. Wchodząc do miasta, pierwszą rzeczą przykuwającą naszą uwagę jest przejście przez wąwóz As-Sik. Jest on długi na ponad kilometr i otoczony skalnymi ścianami wysokimi na 80 metrów. Po wyjściu z wąwozu trafiamy na przepiękny skarbiec - Al-Khazneh, który został wykuty w skale wraz z początkiem I wieku. Większa część budynków Petry została na nieszczęście zniszczona w wyniku trzęsienia ziemi, ale zachowało się około pięćset bardzo cennych grobowców.⁸

b) Wadi Rum

Ryc. 9. Wadi Rum – skała z piaskowca

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Wadi_Rum_Monument.jpg

Kolejne miasto wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – Wadi Rum - ogromna pustynia będąca domem dla kilku plemion beduinów. Jest to teren, gdzie nie

⁸ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

widać destrukcyjnej działalności człowieka na otoczenie. Miejsce to ze względu na swoją oryginalność lubiane jest zarówno przez pasjonatów tułaczek, jak i miłośników wspinaczki.

Penetrowanie pustyni powinniśmy zacząć od Centrum Odwiedzających. Tam znajdziemy wszystko to, co potrzebne jest nam - turystom. Między innymi jest możliwość wypożyczenia samochodów terenowych, do przemieszczania się po pustyni. Znacznie ciekawszą rzeczą, bardziej urozmaiconą, może być wypożyczenie wielbłąda.

„Po całym dniu wysiłku można odpocząć przy ognisku i dźwiękach tradycyjnej muzyki arabskiej w namiocie beduinów. Dla tych, którzy chcą głębiej poznać i zrozumieć potęgę Wadi Rum polecana jest raczej piesza wędrówka przez pustynie i nocowanie pod namiotem. Oczywiście jest to opcja dla odważnych, chociaż wyspecjalizowane w lokalnej turystyce biura podróży mogą być pomocne. Najbardziej aktywni mogą chcieć zdobyć najwyższy szczyt Jordanii, czyli sięgający 1754 m Dżabal Ramm. Wejście na górę jest wyczerpujące i warto mieć sporo doświadczenia. Bardzo atrakcyjny jest Kamienny Most Burdah, wysoki na 35 metrów i należący do najwyższych naturalnych łuków świata.

Kolejna ciekawostka związana z pustynią to historia T.E. Lawrence'a, brytyjskiego oficera, który spędził tu okres rewolucji arabskiej w latach 1917-1918. Większość z plenerów w filmie „Lawrence z Arabii” nakręcona została na pustyni Wadi Rum. W wiosce Rum zamieszkują wciąż beduini. Są oni, co prawda przyjaźni i gościnni, ale warto spytać o pozwolenie przed sfotografowaniem.”⁹

⁹ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

c) Morze Martwe

Ryc. 10. Sól z Morza Martwego

Źródło: <http://morzemartwe.net/wp-content/uploads/2011/07/Morze-Martwe.jpg>

Morze będące w zasadzie jeziorem jest położone w rowie rzeki Jordan. Wody Morza Czerwonego mają bardzo wysokie stężenie soli, więc osoby nieumiejące pływać nie muszą się niczego obawiać, gdyż będą unoszone na powierzchni wody. W pobliżu tego przepięknego zbiornika mieści się wiele ośrodków SPA oraz uzdrowisk, które posiadają w swojej bogatej ofercie zabiegi dla turystów korzystając z „dobrodziejstw” jeziora. Bardzo popularną usługą są na przykład zabiegi z błota. Dzięki położeniu tego rejonu, miejsce to pozwala turystom skorzystać z powietrza zaopatrzonego w większą ilość tlenu niż w pozostałych częściach tego kraju. Gorące źródła znajdujące się w okolicy pomagają w leczeniu chorób skóry oraz stawów.¹⁰

¹⁰ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

d) Karak

Ryc.11. Zamek w Al-Karak

Źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/File:14_Al-Karak_2.JPG

Kolejną atrakcją turystyczną, na którą warto zwrócić uwagę będąc w Jordanii jest Al.-Karak - małe miasto, liczące niecałe 180 tysięcy mieszkańców. Położone jest na południu Jordanii. Miasto charakteryzuje się kilkoma zabytkami, spośród których najważniejszym jest zamek (Al.-Karak-taka sama nazwa jak miasta) położony na wzgórzu (rycina powyżej). Potężna budowla ma długość około 220 metrów. Jego „autorami” byli krzyżowcy. Został on zbudowany w XII w., w miejscu, gdzie stała forteca z czasów biblijnych, wtedy nazywana Kir Heres. Budowa trwała około 20 lat i została zwieńczona w 1161 roku. *Zamek został rezydencją Reynalda de Chatillon, władcy znanego głównie ze swojego barbarzyństwa i łamania danych obietnic. Zamek przeszedł w ręce muzułmanów dzięki ofensywie Saladyna, który rozkazał poddać Reynalda egzekucji. Zwiedzając zamek, turyści powinni pamiętać o zabraniu ze sobą latarki, jako że wewnątrz jest wiele ciemnych przejść i tuneli. Można tu także odwiedzić muzeum.*¹¹

¹¹ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

e) Jerash

Ryc.12. Forum owalne w Jerash (Dżerasz)

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Jerash_BW_12.JPG

Obok Petry jest to najładniejsze miasto w Jordanii z nieprawdopodobną architekturą. Jest to jedno z antycznych miast, które zostało najlepiej zachowane. Turyści mogą zobaczyć tutaj łaźnie, place, łuki oraz wiele innych zabytków prawie nienaruszonych mimo upływu tak wielu lat.

Miłośnicy militariów także znajdą tu coś dla siebie. W mieście działa, bowiem grupa rekonstruująca walki legionów rzymskich. Ich pokazy w sezonie turystycznym można oglądać codziennie. Odbywają się na częściowo odrestaurowanym hipodromie. Niezwykłe widoki w Jerash zapewnia też owalny plac zwieńczony 160 kolumnami jońskimi. Będąc w okolicy trzeba obejrzeć Pustynne Pałace oraz bizantyjskie mozaiki w Madabie. To właśnie tam znajduje się pochodząca z VI wieku mozaikowa mapa Jeruzalem i Ziemi Świętej. Mapą pokrywa podłogę w Kościele św. Jerzego, zbudowanym w 1896 roku na ruinach bizantyjskiej świątyni.¹²

¹² <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

f) Akaba

Ryc.13. Ruiny Fortu w Akabie

Źródło: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/79/Aqaba_Fort_74.jpg

Akaba jest jedynym miastem Jordanii będącym portem. W X wieku p.n.e. Akaba była ośrodkiem wytopu miedzi i jednocześnie wioską rybacką. Dziś jest to miasto utrzymujące się głównie z turystyki. Turystów przyciąga do Akaby bardzo ciepła woda, piaszczyste plaże oraz wysoka temperatura w zimie – termometr pokazuje nawet dwudziestą piątą kreskę, podczas gdy w stolicy temperatura osiąga 10 °C. Morska bryza sprawia, że klimat tego miasta jest bardzo przyjemny. Ponadto, jest to swoisty raj na ziemi dla pasjonatów scuba diving-u. W Morzu Czerwonym, nad którym leży Akaba znajduje się blisko 150 gatunków koralowców. W związku z tym działa tam wiele szkół nurkowania, organizujących kursy dla osób, które nie miały wcześniej styczności z nurkowaniem. Oprócz wspomnianego sportu można tu również jeździć na nartach wodnych oraz surfować, a po wyczerpującym wysiłku odpocząć na przepięknej plaży. Dla turystów kładących nacisk na zwiedzanie, ważnym zabytkiem będzie fort, pierwotnie zamek krzyżowców, który został przebudowany w XVI wieku (zmiszczony na rycinie powyżej).¹³

¹³ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>

g) Azraq

Ryc.14. Ruiny Azraq

Źródło:http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/93/20100922_qasralazrak42.JPG/800px-20100922_qasralazrak42.JPG

Azraq to rezerwat mieszczący się w Jordanii na obszarach podmokłych, bagnach i terenach częściowo zalewanych. Można tam natrafić na wiele niespotykanych gatunków ptaków, które zatrzymują się w Azraq, by odpocząć podczas swojego lotu z kontynentu Azjatyckiego na Czarny Ląd. Rezerwat ten najlepiej jest zwiedzać w okresach – koniec jesieni -początek wiosny. Innym bardzo ważnym rezerwatem patrząc z punktu widzenia miłośników fauny, jest rezerwat Shawmari. Tam ratuje się zagrożone gatunki zwierząt. *Na jego terenie żyje spore stado arabskich oryksów (antylop), gatunku, który jeszcze niedawno znajdował się na granicy wymarcia. Są tam też strusie, dzikie osły i gazy, rośnie tam wiele pustynnych roślin. Pozostałe rezerваты to Dana i Ajloun.*¹⁴

¹⁴ <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>, 03.11.2013

h) Amman

Ryc.15. Amfiteatr w Ammanie

Źródło: <http://www.zdartetrampki.pl/jordania/>

Stolica kraju i jednocześnie najbardziej zaludnione miasto Jordanii. Jest świetną bazą wypadową na całodienne tułaczki. Główne zabytki Ammanu, warte obejrzenia to między innymi rzymski amfiteatr, który mógłby pomieścić pięć tysięcy widzów, forum oraz kolumnada. Na północy tego przepięknego miasta znajduje się rzymska cytadela, z której można zobaczyć zapierający dech w piersiach, widok na stolicę. Ponad to, godnym zwiedzenia jest centrum (śródmieście) Ammanu, gdzie mieści się znany targ, dużo tanich restauracji, obiektów świadczących usługi noclegowe oraz większość atrakcji turystycznych.

Ze stolicy do Akaby prowadzi przepiękna malownicza trasa, zwana „Autostradą Królewską”. Podróż tą długą na 335 km trasą to wspaniała przygoda, gdyż po drodze obserwować możemy przepiękne jordańskie krajobrazy oraz najważniejsze zabytki.¹⁵

¹⁵ <http://www.jordania.net/amman.php> 03.11.2013

II. Wielkość, struktura i dynamika odwiedzin Jordanii

Jordanie w 2012 roku odwiedziło **4mln 162tys** turystów spośród **51mln 986tys** odwiedzających Bliski wschód w tym samym roku. Liczby te pozwalają nam umieścić Jordanie na 4 miejscu, po Arabii Saudyjskiej, Egipcie oraz Zjednoczonych Emiratach Arabskich pod względem ilości turystów, przyjeżdżających na Bliski Wschód w roku 2012

Tab.1. Międzynarodowe przyloty turystów (Bliski Wschód -> Jordania)

Międzynarodowe przyjazdy turystów (mln)			
Miejsce Docelowe	2010	2011	2012
BLISKI WSCHÓD	58,181	54,936	51,986
Bahrajn	-	-	-
Egipt	14,051	9,497	11,196
Irak	1,518	-	-
Jordania	4,207	3,96	4,162
Kuwejt	0,207	0,269	-
Liban	2,168	1,655	1,365
Libia	-	-	-
Oman	-	-	-
Palestyna	0,522	0,449	0,488
Katar	1,519	2,527	-
Arabia Saudyjska	10,85	17,498	13,664
Syria	8,546	5,07	-
Zjednoczone Emiraty Arabskie	7,432	8,129	8,977
Jemen	1,025	0,829	-

Opracowanie własne na podst. źródła: UNWTO Tourism Highlights 2013.pdf

3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna

I. Hotele

Infrastrukturę hotelarską Jordanii tworzy 512 hoteli w całym państwie (2012), przy czym w samej stolicy znajduje się ich 65%. Najliczniejszą grupę stanowią niesklasyfikowane hotele, apartamenty C oraz hotele trzy, dwu oraz jednogwiazdkowe. Trudno tu jednak pisać o największych firmach, markach, czy też sieciach hotelowych. Poniżej przedstawiam statystykę dotyczącą jordańskich hoteli w latach 2000-2011 (zatrudnienie w hotelarstwie, liczba łóżek w hotelach, liczba pokoi, pracowników branży hotelarskiej, hoteli i tym podobne).

Tab.2. Statystyka dotycząca hoteli w Jordanii w latach 2000-2011

Zatrudnienie Hotele	Łóżka/Hotele	Apartamenty Hotele	Pokoje/ Hotele	Zatrudnieni/ Pracownicy	Łóżka	Apartamen- ty	Pokoje	Hotele	Rok
21.6	76.2	–	38.7	9785	34433	–	17485	452	2000
24.3	79.2	–	40.8	11446	37385	–	19247	472	2001
22.3	80.7	–	41.9	10324	37289	–	19389	462	2002
22.9	82.7	–	43.0	10499	37859	–	19698	458	2003
23.1	83.5	–	43.1	10708	38658	–	19945	463	2004
27.5	86.5	–	44.5	12884	40480	–	20827	468	2005
28.3	88.3	–	45.4	13450	42029	–	21609	476	2006
28.1	90.0	–	46.0	13193	42140	–	21587	470	2007
29.1	91.3	–	46.8	13994	43922	–	22507	481	2008
29.7	91.9	–	47.5	14338	44300	–	22880	482	2009
30.9	94.7	8.2	49.3	15080	46141	3983	24009	487	2010
30.7	94.6	8.2	49.2	15055	46425	4050	24147	491	2011

Opracowanie własne na podst. źródła: http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf, s.188 20.04.2013

Warto odnieść się do liczby hoteli, która z roku na rok powiększa się. Średnio na rok powstaje około 4 hoteli w Jordanii.

Zatrudnienie w turystyce

Tab.3. Zatrudnienie w turystyce pod względem rodzajów punktów świadczących usługi turystyczne oraz para turystycznych

Rodzaj działalności	2007	2008	2009	2010	2011
Agencje Turystyczne	3408	3680	3975	4351	4582
Firmy wynajmujące samochody	1417	1758	1758	1520	1520
Orientalne sklepy z antykami	550	732	791	791	819
Przewodnicy turystyczni	686	803	855	988	1129
Instruktorzy "jeżdżenia na zwierzętach"	613	713	713	713	713
Turystyczne firmy przewozowe	951	881	881	939	939
Restauracje turystyczne	13472	15498	16428	17345	16819

Opracowanie własne na podst. źródła: http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf, s.188 20.04.2013

Jordania w 2011 zatrudniała 16819 pracowników w branży restauracji turystycznych i stanowi ona najliczniej „obsadzony” spośród wymienionych wyżej w tabeli punktów świadczących usługi turystyczne i para turystyczne. Drugie miejsce zajmują jordańskie agencje turystyczne z liczbą 4582 zatrudnionych pracowników w 2011 roku. Na trzecim miejscu lokuje się zatrudnienie w firmach świadczących usługi wynajmu samochodów. W 2011 roku porównaniu do roku poprzedniego znacząco wzrosła ilość przewodników turystycznych oraz zatrudnienie w agencjach turystycznych.

II. Transport lotniczy, główne lotniska, główne linie lotnicze

Oprócz Narodowych (królewskich linii lotniczych) – Royal Jordania, ponad 20 międzynarodowych linii lotniczych ląduje na głównym lotnisku Jordanii – Queen Alia International Airport, które znajduje się 35km na południe od stolicy kraju. Czas lotu do Jordanii z głównych Europejskich miast to około 4 godziny. Najlepszym sposobem by dostać się na przedmieścia Ammanu Rogal lotniska, to wciąć taksówkę. Podróż trwa około 30–45 minut. Jednakże są dostępne także autobusy między lotniskowe (międzyterminalowe) do centrum miasta, odjeżdżające z lotniska, co pół godziny (od pełnej godziny).

Główne lotniska w Jordanii:

- Queen Alia International Airport
- Amman Civil Airport (w Ammanie)
- King Hussein International Airport

Jordania posiada 4 narodowe linie lotnicze, są nimi:

- Royal Jordania
- Royal Wings
- Jordan Aviation
- Arab Wings¹⁶

4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności

Ceny produktów w Jordanii JOD (2011-2012 r.).

Cena 1 JOD to 4,35 PLN

- Piwo Amstel 0,5l (prosto z NL) 2JD
- Lody 0,1-0,25JD,
- Chleb 0,07-0,25JD
- Banany 0,6-1,5JD/kg
- Mleko 1JD/1l
- Warzywa w puszkach ok. 400g (np. fasola w sosie pomidorowym) 0,25-0,7JD
- Tuńczyk 0,75-1JD
- Woda 0,25-0,5JD/1,5l
- Pomidory 0,25-0,5JD/kg
- Ogórki i cebula 0,4-0,5JD/kg
- Czekolada 1,5-2,5JD/tabliczkę 100g
- The Jordanian Times (gazeta w języku angielskim) 0,5JD

¹⁶ Opracowanie własne na podstawie treści i danych z:
<http://international.visitjordan.com/GeneralInformation/GettingAround.aspx>

- Znaczek pocztowy do Polski 0,8JD
- Pocztówka 0,1JD
- Internet 0,5-1JD za godzinę¹⁷

(w większości ceny sprawdzone z

http://www.dos.gov.jo/dos_home_e/main/sdb_ind_e/2013/1.htm)

Jordanie zamieszkuje ponad 6mln 300 tys. mieszkańców. Liczniejszą grupę stanowią mężczyźni. Jest ich ponad 3 mln 290 tys. Kobiet jest o około 200 tys. mniej, a mianowicie ponad 3 mln 90 tys. 38,7% ludności (blisko 2,5 mln) zamieszkuje stolicę kraju. Kolejne najbardziej zaludnione miasta to Irbid – ponad 1 mln 137 tys. oraz Zarqa – ponad 950 tys. mieszkańców¹⁸

5. Narodowa administracja turystyczna (NTA) i Narodowa organizacja turystyczna (NTO)

Sektor turystyki przypisany jest w Jordanii organowi administracyjnemu o nazwie Ministerstwo Turystyki i Zabytków (Ministry of Tourism and Antiquities). Obecnym ministrem turystyki i zabytków w Jordanii jest Nidal Qatamin. W swoim ostatnim wywiadzie do jednego z arabskich dzienników - *Al-Hayat*, minister Turystyki i Zabytków mówi o planach na duży, szybki wzrost w sektorze turystyki. *“Ministerstwo turystyki jest niepodległym nikomu ministerstwem, które odgrywa aktywną rolę w narodowej ekonomii i kulturze, zatem ta rola powinna być uwydatniona przez sumienną pracę, dokonania i promocję Jordanii, jako atrakcję turystyczną i cel inwestycyjny. Turystyka krajowa musi*

¹⁷ <http://nothere.blox.pl/2011/07/Coz-zrec-oraz-ceny-Jordania-2011.html>

¹⁸ http://www.dos.gov.jo/dos_home_e/main/Demograghy/2012/2-2.pdf

być pobudzana, podczas prac nad wzrostem liczby [zagranicznych] turystów i przedłużeniem ich pobytu w Jordanii.” Powiedział Nidal Qatamin.¹⁹

Departament do spraw zabytków w Ministerstwie Turystyki i Zabytków (DOA) jest jordańską instytucją powołaną w 1928 do zarządzania, nadzoru, rejestracji ochrony konserwacji oraz prezentacji jordańskich zabytków.²⁰ W narodowej Strategii Jordanii na lata 2011-2015 ministerstwo turystyki i zabytków - strategię turystyczną Jordanii na lata 2011 -2015 ujęła w 4 filarach:

A) Marketing i promocja

Główne Cele w tym filarze to:

- Wzrost przyjazdów wszystkich turystów zagranicznych do Jordanii do liczby 9,5 miliona oraz wzrost dochodów z turystyki do 4.2 miliarda JD

B) Rozwój produktu

Główne Cele w tym filarze to:

- 20 nowych wymogów – ukończenie infrastrukturalnych projektów
- 100% hoteli i 80% restauracji zatwierdzonych i sklasyfikowanych poniżej schematu narodowej klasyfikacji

C) Rozwój rynku pracy

Główne Cele w tym filarze to:

- 25,000 dodatkowych miejsc pracy stworzonych w sektorze turystyki przez ten okres.
- Wzrost udziału kobiet w sile roboczej o 15%
- 5000 studentów szkolonych w centrach 11 VTC.

D) „Decyzje Środowiskowe”

Główne Cele w tym filarze to:

- Wydanie nowej ustawy turystycznej
- Uaktualnienie przepisów

Głównym celem w Strategii Turystycznej Jordanii na lata 2011-2015 jest wzrost dochodów z turystyki do 4,2 miliarda JD w 2015 roku.²¹

¹⁹ <http://www.al-monitor.com/pulse/business/2014/01/jordan-tourism-minister-interview-plans.html>

²⁰ <http://www.unfoundation.org/what-we-do/partners/corporations/ministry-of-antiquities.html>

²¹ http://mota.gov.jo/en/portals/0/NTS_2011-2015_English.pdf (s. 8-16)

Jordan Tourism Board (JTB) oficjalnie rozpoczęło swą działalność w marcu 1998 roku, jako niezależny publiczno-prywatny sektor współpracy przeznaczony do wdrażania marketingowej strategii przez lokowanie i promowanie produktu turystycznego Jordanii, jako celu i wyboru jego spośród międzynarodowych rynków turystycznych.

Jako część marketingowej strategii, JTB planuje i chce dokonać integracyjnego programu międzynarodowej działalności promocyjnej. Program ten zawiera częściową działalność jeśli chodzi o handel na targowiskach(jarmarkach), handel w manufakturach, wymianę handlową patrząc od strony konsumenta, popularyzacja wycieczek, nacisk na podróże, broszury i produkcje multimediiów oraz kontakty medialne. Do wprowadzenia tych celów JTB wykorzysta służbę jedenastu biur w Europie oraz w Ameryce Północnej.

Misją JTB jest:

Przewodniczenie w branży, promocja i umieszczenie Jordanii na dobrej pozycji.

Wizją JTB jest:

Bycie pionierem w branży turystycznej osiągając organizacyjne doskonałość do maksymalizacji wpływu turystyki na narodową ekonomię.²²

II. RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ

(Zagraniczna turystyka przyjazdowa)

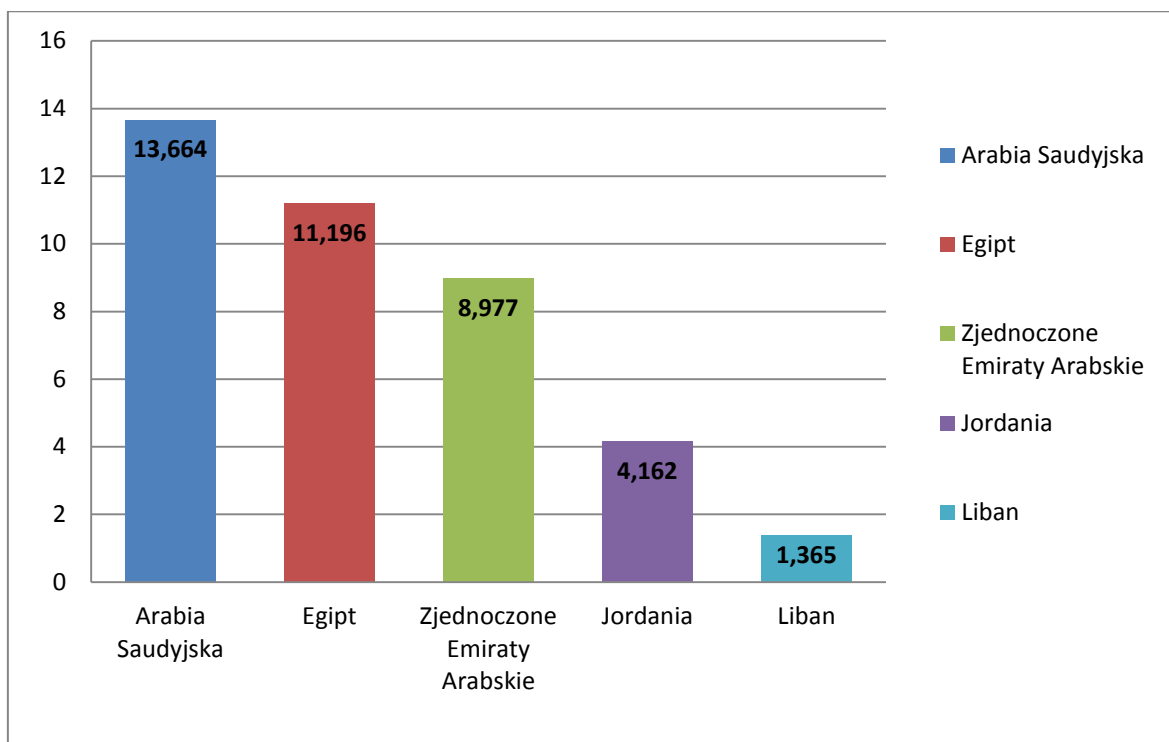
1. Przyjazdy i główne kraje emitujące

Przyjazdy turystów do Jordanii

W 2012 roku Jordanie odwiedziło 4mln 162tys turystów z pośród 51mln 986tys odwiedzających Bliski wschód w tym samym roku. Liczby te pozwalają nam umieścić Jordanie na 4 miejscu, po Arabii Saudyjskiej, Egipcie oraz Zjednoczonych Emiratach Arabskich pod względem ilości turystów, przyjeżdżających na Bliski Wschód w 2012 roku.(Jordania w tym zestawieniu powinna jednak lokować się na 5 pozycji, gdyż przed nią powinna „wskoczyć” Syria, którą w poprzednich latach odwiedziło dużo więcej

²² <http://www.mota.gov.jo/en/Default.aspx?tabid=91>

turystów niż Jordanię. Ze względu na brak danych w UNWTO Tourism Highlights 2013, kraj ten został pominięty w tej klasyfikacji).

Ryc.16. Przyjazdy turystów do krajów Bliskiego Wschodu - pozycja Jordanii (mln)

Opracowanie własne na podstawie UNWTO Tourism Highlights 2013.pdf

W tym miejscu zostaną poszerzone informacje na temat zagranicznej turystyki przyjazdowej Jordanii do 5 lat wstecz od roku 2012. Poniżej przedstawiam wykresy obrazujące sytuację (liczbę turystów odwiedzających Jordanię) w poszczególnych latach.

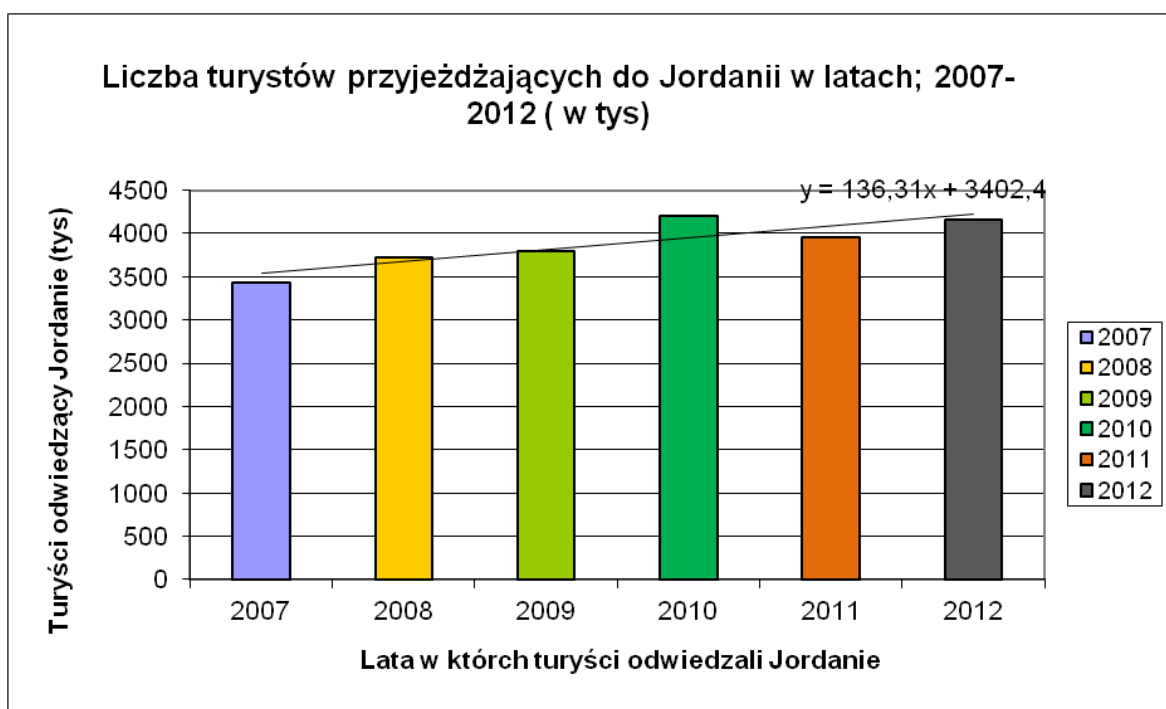
Tab.4. Liczba turystów przyjeżdżających do Jordanii w latach 2007-2012 (mln)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba tur. odw. Jord.(tys)	3,430	3,729	3,789	4,207	3,960	4,162

Opracowanie własne na podst.: UNWTO Highlights 2010, 2011, 2012, 2013.pdf

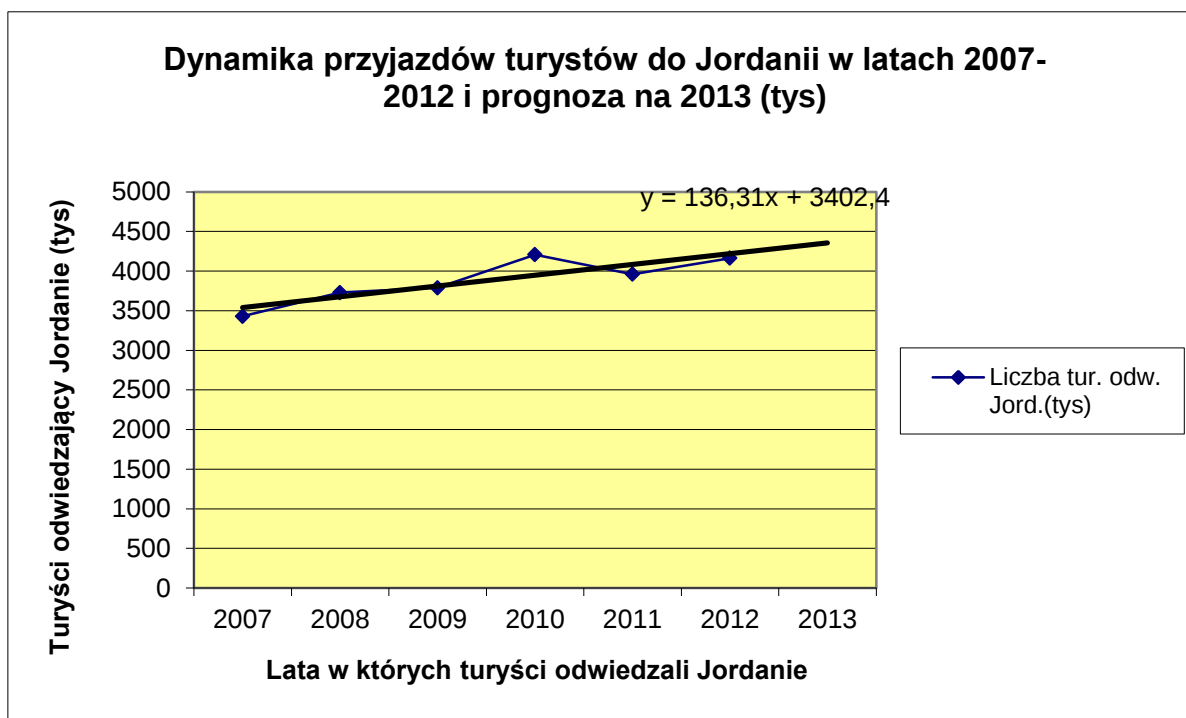
Z roku na rok od 2007 do 2010 liczba turystów odwiedzających Jordanię rosła. W roku 2010 nastąpiło apogeum w przedziale 2007 -2010, a mianowicie najwięcej turystów odwiedziło Jordanię - ponad 4mln 200tys. Następnie nastąpił spadek w roku 2011, liczba

turystów obniżyła się do 3mln 960tys. W 2012 roku ponownie odnotowano wzrost. – wtedy to turyści odwiedzili Jordanię w liczbie 4 mln 162 tys.

Rys.17. Wielkość odwiedzin Jordanii w poszczególnych latach

Opracowanie własne na podst.: UNWTO Highlights 2010, 2011, 2012, 2013.pdf

Rys.18. Dynamika przyjazdów turystów do Jordanii w latach 2007-2012 i prognoza na 2013

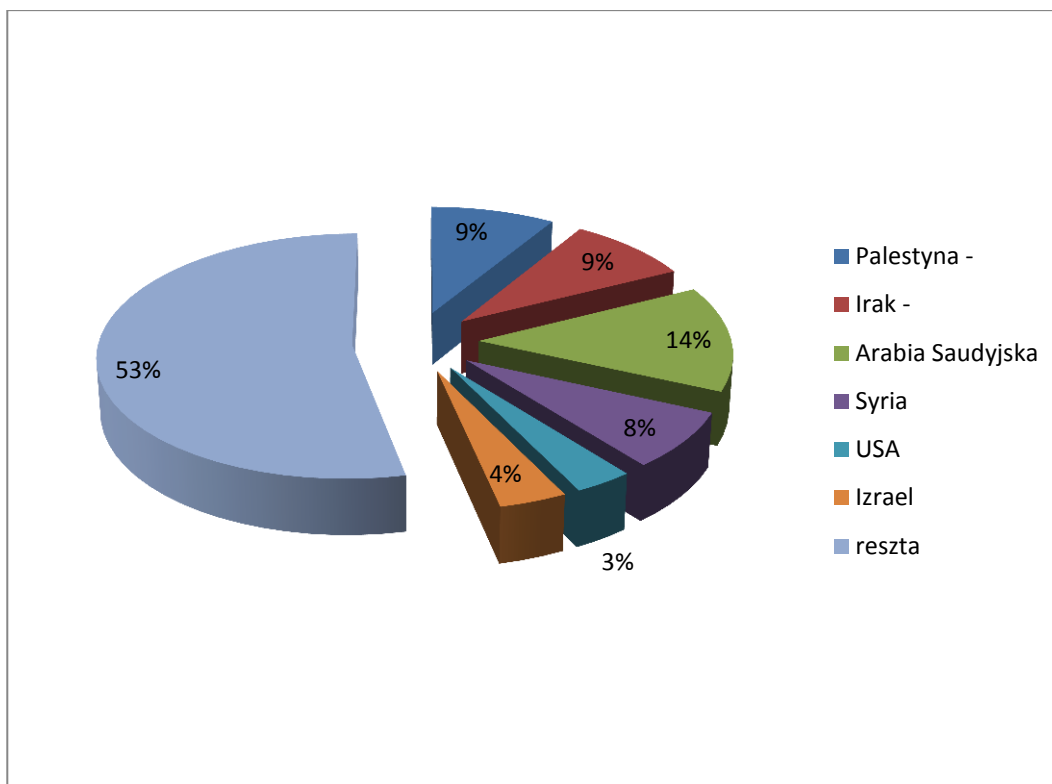
Według powyższej prognozy w 2013 roku Jordanie powinno odwiedzić około 4 mln 400 tys. turystów zagranicznych.

Istnieje także inna klasyfikacja turystów przyjeżdżających do Jordanii, którą widnieje w statystykach na stronie www.dos.gov.jo. Zawiera ona dane znacznie różniące się od danych z UNWTO Tourism Highlights 2013. Na przykład w roku 2011 w kwestii liczby turystów przyjeżdżających do Jordanii UNWTO w swym dokumencie podaje że było to 3 mln 960 tys., zaś jordańska strona podaje liczbę 2,5 mln. Są to prawdopodobnie rozbieżności w interpretacji słowa turysta. (opracowanie własne na podst. http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf s.182, 20.04.2012)

Główne kraje emitujące

W 2012 roku Jordanie odwiedziło 4mln 162 tys. turystów. Najwięcej spośród nich przyjechało z następujących krajów:

1. Arabia Saudyjska – 582 037
2. Palestyna – 367 574
3. Irak – 367 476
4. Syria – 316 303
5. Izrael – 162 789
6. USA – 141 424

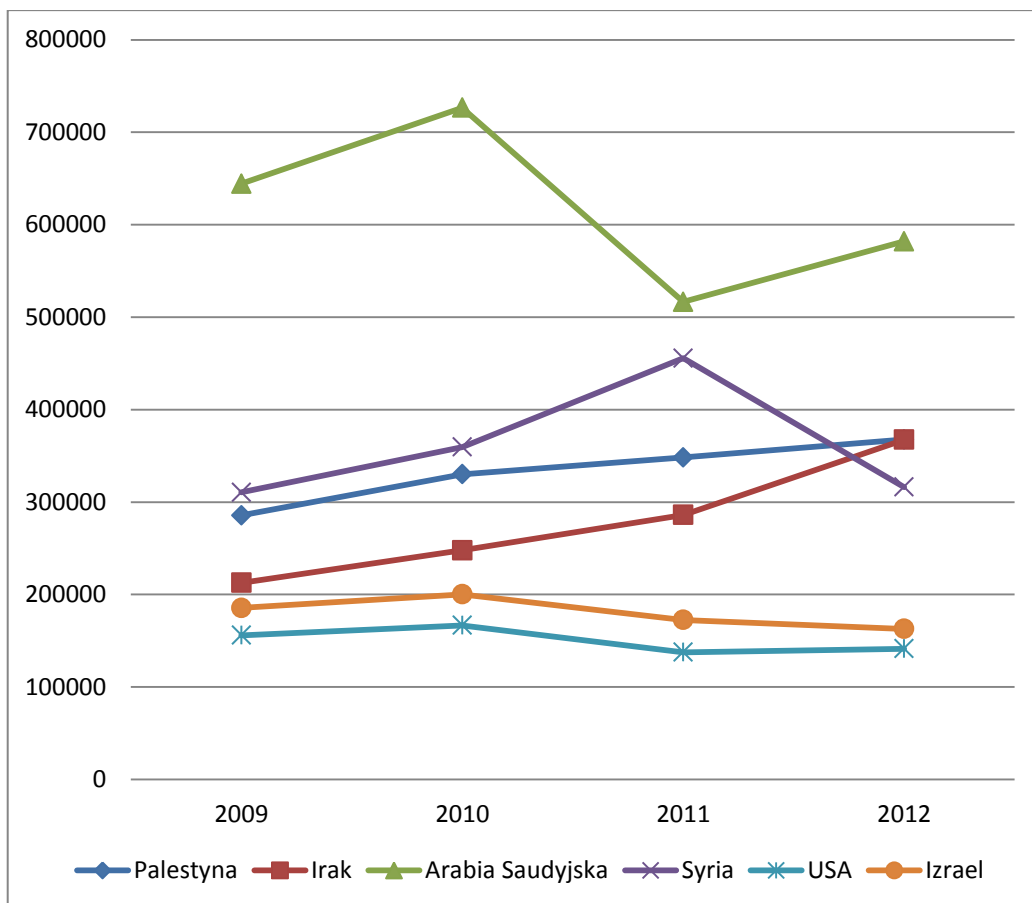

Ryc.19. Jordania - Główne kraje emitujące w 2012 roku – ujęcie procentowe

Źródło: <http://mota.gov.jo/en/Default.aspx?tabid=133>

Największa ilość turystów odwiedzających Jordanię stanowią mieszkańcy z krajów ościennych, bądź też niedaleko położonych (Arabia Saudyjska, Palestyna, Syria, Irak, Izrael). Najwięcej turystów przyjeżdżających do Jordanii po turystach z krajów ościennych i blisko położonych są Amerykanie, którzy chętnie odwiedzają te jak i inne rejony świata.

Poniższy wykres przedstawia dynamikę emitowania największej liczby turystów przez główne kraje emitujące turystów do Jordanii w latach 2009-2012.

Ryc.20. Dynamika głównych krajów emitujących największą ilość turystów do Jordanii w latach 2009-2012

Opracowanie własne na pods. źródła: <http://www.tourism.jo/en/?tabid=123>

2. Dochody z turystyki przyjazdowej – wielkość, struktura i dynamika

Idąc za śladem klasyfikacji Jordanii pod względem wielkości przyjazdów turystów do tego kraju względem krajów Bliskiego Wschodu, Jordania zajmuje to samo 4 miejsce po Zjednoczonych emiratach Arabskich, Egipcie i Arabii Saudyjskiej, zmienia się jedynie kolejność 3 pierwszych państw. (Przed Jordanią powinny być Syria oraz Libia, „spychając” Haszymidzkie Królestwo na 6 pozycję. W poprzednich latach kraje te miały większe

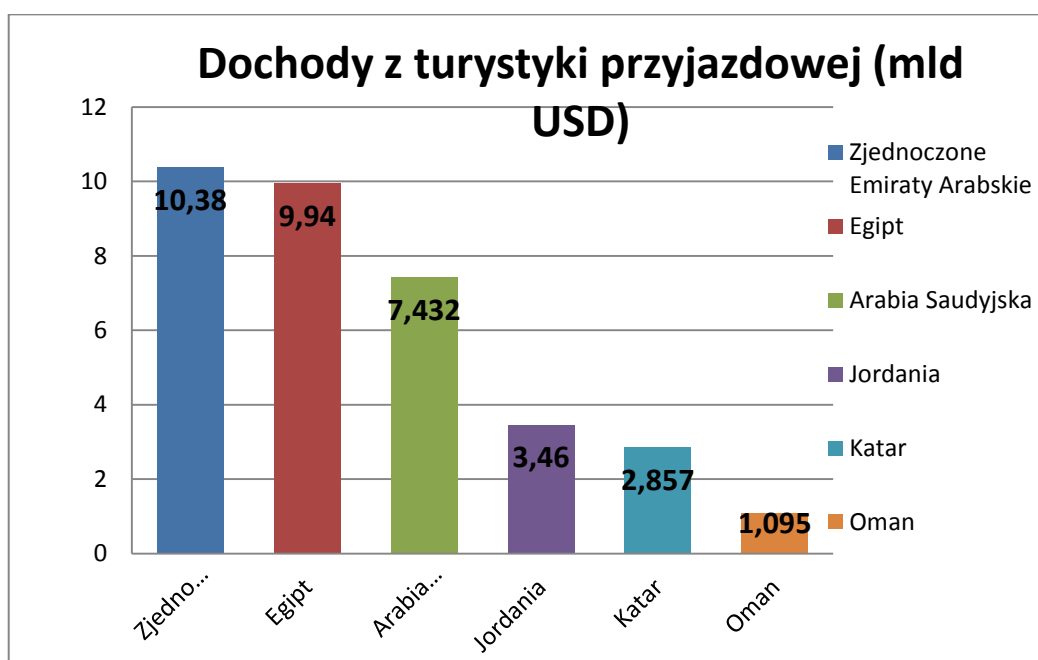
dochody z turystyki niż Jordania, ale ze względu na brak danych dot. dochodów z turystyki tych krajów w dokumencie UNWTO Tourism Highlights 2012 zostały one pominięte w tym zestawieniu).

Dochody Jordanii w 2012 roku szacuje się na 3 460 mln USD spośród dochodów Bliskiego Wschodu, które w roku 2012 wyniosły 47 031 mln USD.

Tab. 5. Dochody z turystyki przyjazdowej (Bliski Wschód-Jordania)(mld USD)

Międzynarodowe dochody z turystyki (mld USD)			
Miejsce Docelowe	2010	2011	2012
BLISKI WSCHÓD	52,219	46,442	47,031
Bahrajn	1,362	1,035	-
Egipt	12,528	8,707	9,94
Irak	1,66	1,544	-
Jordania	3,585	3	3,46
Kuwejt	0,29	0,319	0,425
Liban	8,064	6,871	-
Libia	0,06	-	-
Oman	0,78	0,996	1,095
Palestyna	0,667	0,795	-
Katar	0,584	1,17	2,857
Arabia Saudyjska	6,712	8,459	7,432
Syria	6,19	-	-
Zjednoczone Emiraty Arabskie	8,577	9,204	10,38
Jemen	1,161	0,783	-

Opracowanie własne na podstawie źródła: UNWTO Tourism Highlights 2013.pdf

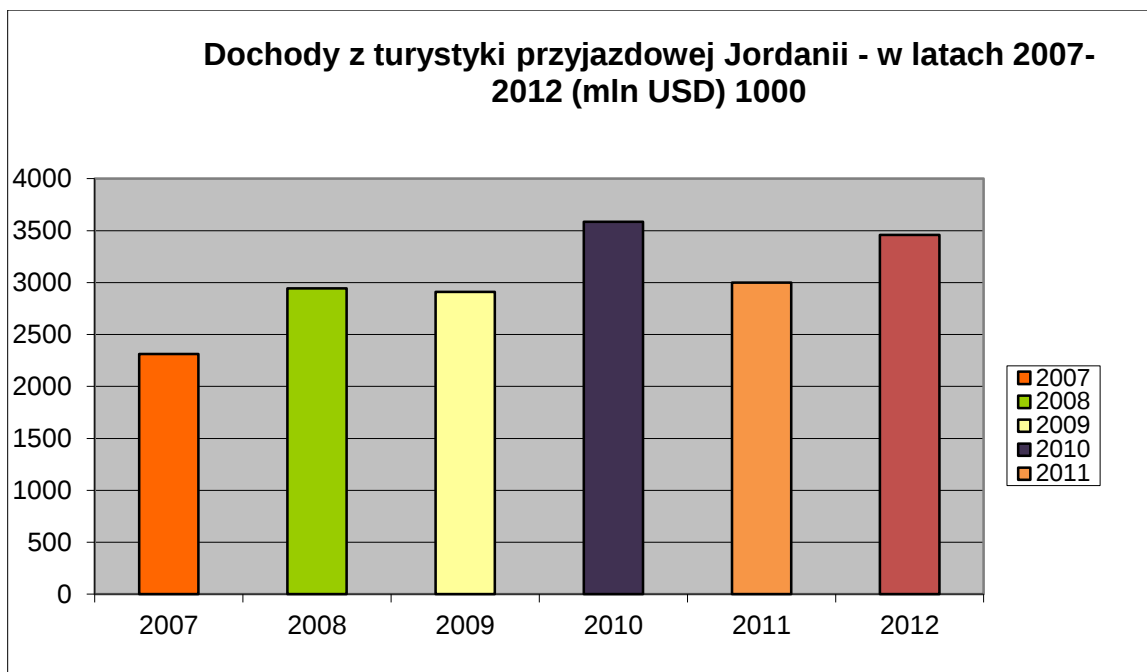
Ryc.21. Dochody z turystyki przyjazdowej krajów Bliskiego Wschodu - pozycja Jordanii

Opracowanie własne na podstawie UNWTO Tourism Highlights 2013.pdf

Tab. 6. Dochody z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2011 (mld USD)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody z tur. Przyjazdowej Jordanii (tys. USD)	2,311	2,943	2,911	3,585	3	3,460

Opracowanie własne na podst.: UNWTO Highlights 2010, 2011, 2012, 2013.pdf

Rys.22. Dochody z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2012 (mln USD) 1000

Opracowanie własne na podst.: UNWTO Highlights 2010, 2011, 2012, 2013.pdf

Rys.23. Dynamika Dochodów z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2011 oraz prognoza na 2013 (mln USD) 1000

Opracowanie własne na podst.: UNWTO Highlights 2010, 2011, 2012, 2013.pdf

Według powyższej prognozy w 2013 roku Jordania powinna uzyskać około 3 mld 700 tys. USD dochodów z turystyki przyjazdowej.

3. Analiza profili konsumenckich

Najwięcej turystów do Jordanii przyjeżdża z Arabii Saudyjskiej. Kolejno są to Palestyna oraz Irak. Następne dwa to także kraje ościennie. Pierwszym z krajów z poza Bliskiego Wschodu są plasujące się na 6 miejscu pod względem największej liczby przyjazdów do Jordanii – Stany Zjednoczone Ameryki. Podróże do Jordanii mieszkańców z krajów ościennych takich jak Arabia Saudyjska i Syria związana są z religią. W Jordanii znajduje się święte miasto – Petra wybudowane przez plemię Nabatajczyków, które wybudowało także miasta w Syrii – (Bostra) oraz Arabii Saudyjskiej (Al.-Hidżr). Turyści ze Stanów Zjednoczonych chętnie udają się do krajów Bliskiego Wschodu, ze względu między innymi na dziedzictwo kulturowe tych krajów, a w szczególności w analizowanej Jordanii, (czego Amerykanie nie zobaczą u siebie w kraju).

III. Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa)

1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców Jordanii w turystyce zagranicznej

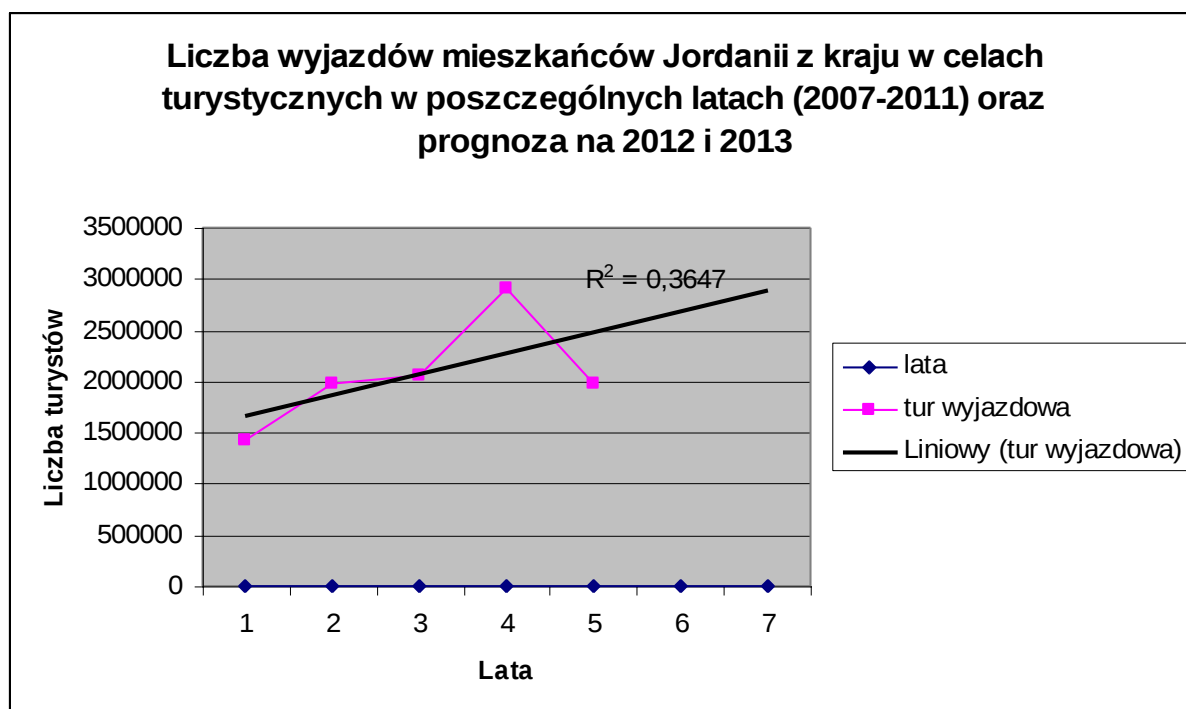
Liczba mieszkańców Jordanii wyjeżdżających z kraju w celach turystycznych wyniosła w roku 2010 - 2 916 632. Rok później liczba ta gwałtownie zmalała o prawie milion wyjeżdżających, a mianowicie ukształtowała się na poziomie 1 975 351. W obydwóch latach (2010 i 2011) najwięcej mieszkańców Jordanii opuszczało kraj w celach turystycznych w miesiącu Lipcu.

Jeśli chodzi o rok 2012 oraz 2013 to posiadam dane dotyczące wyjazdów mieszkańców Jordanii w celach turystycznych tylko w miesiącach od stycznia do września, dlatego, iż pochodzą one z jednej tabeli, która służy porównaniu tych dwóch okresów, a dane z 2013 roku analizą sięgają jedynie września. Tak, więc poniżej przedstawione zostały te dwa okresy:

2012 (styczeń-wrzesień) -> 1 421 546

2013 (styczeń-wrzesień) -> 1 355 700

Na podstawie danych ze wcześniejszych lat można stworzyć wykres przedstawiający dynamikę wraz z prognozą

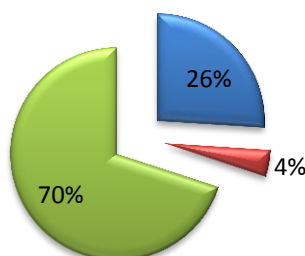
Rys.24. Dynamika wyjazdów mieszkańców Jordanii z kraju w celach tur. w poszczególnych latach wraz z prognozą

Opracowanie własne na podst. źródła: <http://mota.gov.jo/en/Default.aspx?tabid=133>

Analizując podróże mieszkańców Jordanii liniami lotniczymi w 2012, najczęściej przekraczali oni granice na lotniskach w Ammanie i Aqaba, jeśli zaś chodzi o transport lądowy, są to miejscowości Khbrig, Mudawrah oraz Omari.

Turystyka wyjazdowa mieszkańców Jordani wg. środków transportu

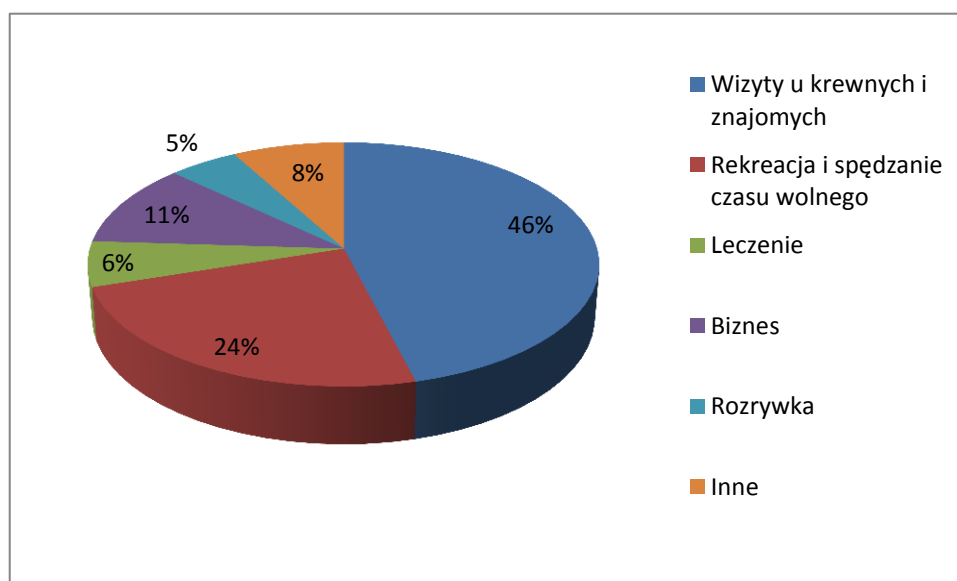
■ Powietrzne ■ Wodne ■ Lądowe

Rys.25. Turystyka wyjazdowa mieszkańców Jordanii – wykaz procentowy wg. środków lokomocji (2011)

Źródło: http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf s. 185, data odczytu 2013.11.15

Blisko połowa Jordańczyków – 46% deklaruje, iż za granicę wyjeżdża do rodziny i znajomych. 24% mieszkańców Jordanii za cel swoich wyjazdów obiera rekreację, 11% podróżuje w sprawach biznesowych, 6% w celu podejmowania leczenia, 5% mieszkańców Jordanii wyjeżdża w celach rozrywkowych, zaś 8% z różnych innych powodów.

Rysunek 26. Główne powody wyjazdów zagranicznych mieszkańców Jordanii

Opracowanie własne na podst. źródła:

http://wtir.awf.krakow.pl/pdf/studenci/strony_st/projekty/jordania/justyna_brewka.pdf

2. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne

Tab.7. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne

(Miesiące 2012- 2011) (JD Million) Tabela 4.1 Przychody z turystyki i wydatki na turystykę							
Miesiąc	Zmiana %	Wydatki		Zmiana %	Przychody		
	11/12	*2012	2011	11/12	*2012	2011	
Styczeń	%8,2-	54,9	59,8	%0,4-	177,0	177,7	
Luty	%1,9-	61,0	62,2	%5,9	162,5	153,4	
Marzec	%7,3-	63,6	68,6	%13,9	201,9	177,3	
1-wszy kwartał	%5,8-	179,5	190,6	%6,5	541,4	508,4	
Kwiecień	%1,0-	67,9	68,6	%20,6	234,9	194,7	
Maj	%12,2	63,7	56,8	%40,4	204,8	145,8	
Czerwiec	%17,0	96,1	82,2	%32,2	214,1	161,9	
2-gi kwartał	%9,7	227,7	207,5	%30,1	653,8	502,4	
Lipiec	%20,2-	90,5	113,5	%9,1	261,4	239,7	
Sierpień	%10,5	90,0	81,5	%38,5	239,8	173,1	
Wrzesień	%10,9-	56,1	63,0	%4,7	196,2	187,3	
3-ci kwartał	%8,3-	236,6	257,9	%16,2	697,4	600,1	
Październik	%26,4	69,6	55,1	%18,4	206,8	174,7	
Listopad	%24,0-	49,0	64,5	%5,5-	188,2	199,2	
Grudzień	%2,4	49,5	48,4	%16,1	168,2	144,9	
4-ty kwartał	%0,1	168,1	167,9	%8,6	563,2	518,7	
Suma	%1,5-	811,9	823,9	%15,3	2455,8	2129,7	

Źródło: <http://tourism.jo/en/Default.aspx?tabid=132>, 20.12.2013

Wydatki mieszkańców Jordanii na turystykę zagraniczną - wielkość:

2011 rok – 823,9 (JD milionów)

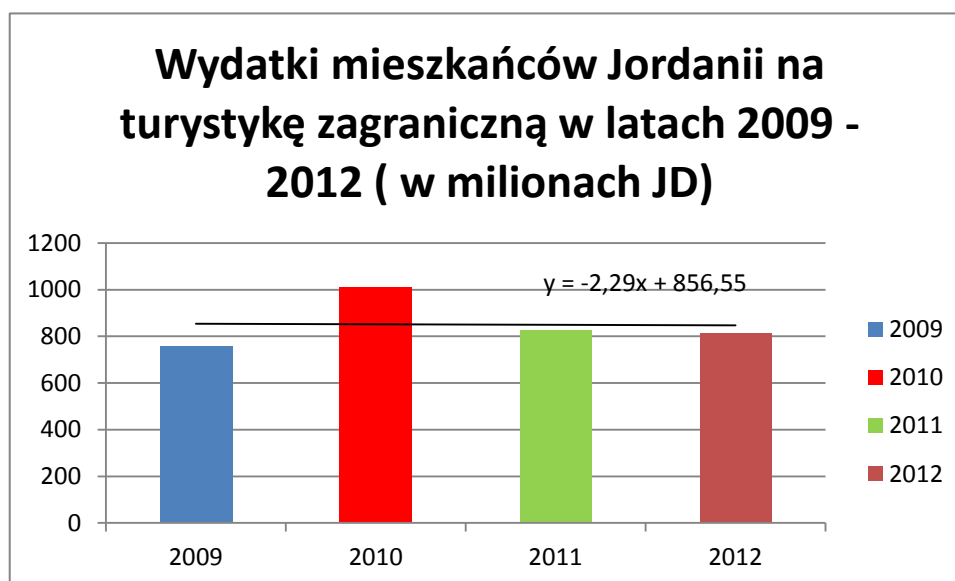
2012 rok – 811,9 (JD milionów)

Tab. 8. Wydatki mieszkańców Jordanii na turystykę zagraniczną w latach 2009-2012(mln Dinarów Jordańskich)

Rok	2009	2010	2011	2012
Wydatki mieszkańców Jordanii na turystykę	757,5	1010	823,9	811,9

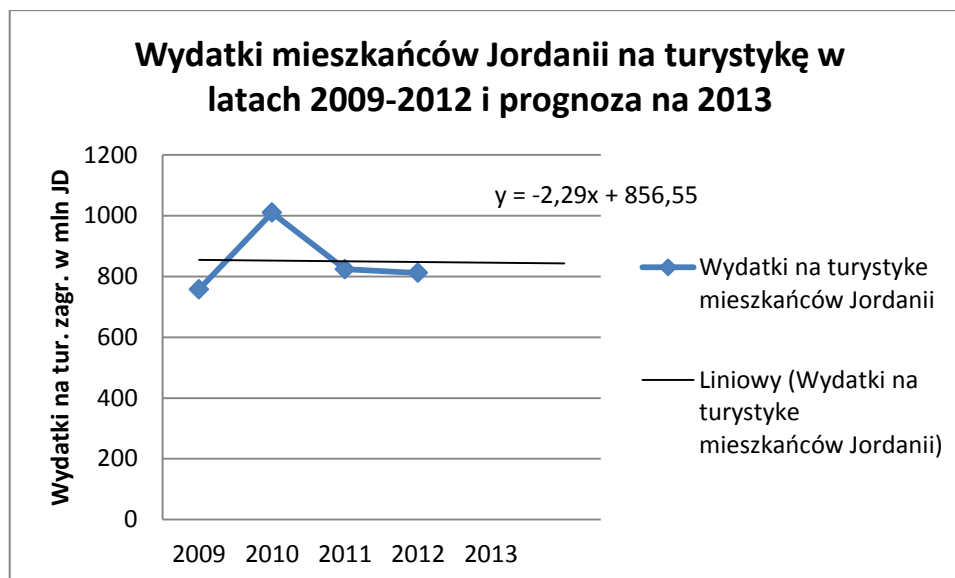
Opracowanie własne na podst. źródła: <http://www.tourism.jo/en/?tabid=123>

Spadek 1,5% wydatków mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne w roku 2012 w porównaniu do roku 2011

Rys.27. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne w latach 2009-2012 (w mln JD)

Opracowanie własne na podst. źródła: <http://tourism.jo/en/Default.aspx?tabid=132>

Rys.28. Dynamika wydatków mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne w latach 2009-2012 wraz z prognozą (w mln JD)

Opracowanie własne na podst. źródła: <http://tourism.jo/en/Default.aspx?tabid=132>

IV. Znaczenie rynku turystycznego Jordanii dla Polski

Według wyliczeń obrót handlowy pomiędzy Polską i Jordanią wyniósł w 2011 roku 56 milionów dolarów.

Polska eksportuje do Jordanii głównie jedzenie oraz samochodowe części zamienne. Osobną kategorię stanowi turystyka. Według dyplomaty – Krzysztofa Bojko zainteresowanie podróżami do Jordanii rośnie – w ubiegłym roku (2012) kraj odwiedziło 30 tys. Polaków, a istnieją duże szanse, że liczba ta wzrośnie w następnych latach, gdyż prywatna firma lotnicza planuje utworzyć bezpośrednie połączenie czarterowe z Jordanią.²³

Aktualnie bazę traktatową w zakresie turystyki stanowi umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Jordańskiego Królestwa Haszymidzkiego o współpracy w dziedzinie turystyki podpisana w Warszawie w dniu 1 września 2004 r. Umowa weszła w życie w dniu 13 grudnia 2006 roku. W swoim założeniu umowa powinna stanowić podstawę do działań mających na celu nawiązywanie i rozwój współpracy między

²³ <http://www.onionas.pl/polityka-zewnetrzna/polacy-w-jordanii-tak-30-000-rocznie> (20.12.2013)

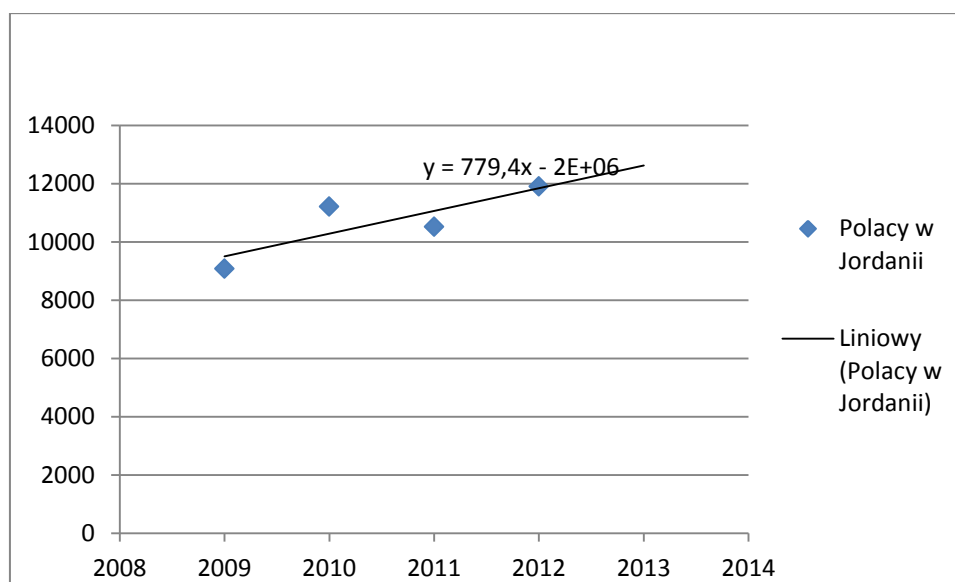
polskimi i jordańskim przedsiębiorcami i organizacjami, uczestniczącymi w rozwoju turystyki międzynarodowej, podejmującymi inwestycje w dziedzinie turystyki, a także prowadzącymi wspólne przedsięwzięcia w celu obsługi turystów. Współpraca powinna się odbywać między innymi poprzez podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w celu organizacji obsługi turystów z obu państw, wymianę specjalistów oraz informacji w dziedzinie statystyki turystycznej. Artykuł 9 pkt 1 niniejszej umowy przewiduje utworzenie Komisji Mieszanej, której zadaniem będzie zapewnienie należytego wykonania postanowień umowy oraz rozwiązywania problemów, które mogą powstać w toku jej realizacji. Komisja mieszana powinna się zebrać po raz pierwszy w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia umowy w życie. W omawianym okresie placówka zaangażowana była w szereg przedsięwzięć mających na celu rozwój wymiany turystycznej między Polską a Jordanią. Z uwagi na brak środków przeznaczonych na akcję promocyjną w mediach lub udział w imprezach targowych, działania te głównie koncentrowały się na wspieraniu inicjatyw zmierzających do nawiązania bezpośrednich kontaktów między firmami turystycznymi z obu krajów. Okazją do tego typu spotkań były również kolejne edycje organizowanego przez Ambasadę RP w Ammanie forum gospodarczego "Polska Bliżej". W dniach 4-8 września br. placówka zamierza zorganizować czwartą edycję Polsko-Jordańskiego Forum Gospodarczego "Polska Bliżej 2007". Jak poprzednio, jordańskim partnerem przy organizacji tego spotkania będzie Stowarzyszenie Biznesu Jordania-Europa (Jordan Europe Business Association - JEBA). Placówka dysponowała jedynie ograniczoną ilością materiałów informacyjnych o Polsce przesyłanych z MSZ.

Ruch turystyczny z Jordanii do Polski napotyka istotne ograniczenie związane z zaostrożonymi procedurami wizowymi związanymi z sytuacją w regionie Bliskiego Wschodu. Z zadowoleniem należy odnotować fakt, iż strona jordańska obecnie w pełni dostrzega potencjał polskiego rynku turystycznego. Wyrazem tego jest dostępność turystycznych materiałów promocyjnych o Jordanii w języku polskim oraz udział firm i izb turystycznych na targach branżowych w Polsce. Dostrzegając perspektywę wzrostu polsko-jordańskiej wymiany turystycznej, placówka wystąpiła z wnioskiem o otwarcie urzędu konsularnego w Akabie kierowanego przez konsula honorowego. Jednym z podstawowych zadań, jakie powinien realizować konsul honorowy RP w tym mieście powinno być wspieranie wymiany turystycznej oraz opieka nad polskimi turystami odwiedzającymi Jordanię. Akaba jest

największym miastem bardzo atrakcyjnej pod względem turystycznym południowej części Jordanii, w której położona jest także Petra oraz park krajobrazowy Wadi Rum.²⁴

1. Analiza wyjazdów Polaków do Jordanii

W 2012 roku do Jordanii podróżowało 11 904 Polaków. Odnotowano, zatem wzrost w porównaniu do roku ubiegłego, kiedy to Jordanię odwiedziło 10 513 polskich turystów. W 2010 przyjechało 11 212 Polaków, a rok wcześniej zaledwie 9 073. Poniżej została przedstawiona dynamika wyjazdów Polaków do Haszymidzkiego Królestwa Jordanii.

Ryc.29. Dynamika wyjazdów Polaków do Jordanii w latach 2009-2012

Opracowanie własne na podst. źródła: <http://tourism.jo/en/Default.aspx?tabid=132>

Loty samolotowe z Polski do Jordanii

Z Polski loty do Królestwa Haszymidzkiego odbywają się z głównych lotnisk w Polsce. Są to miasta Warszawa, Poznań, Rzeszów, Wrocław, Katowice oraz Kraków.

²⁴http://www.amman.msz.gov.pl/pl/stosunki_dwustronne/interesy_gospodarcze/opracowania_dot_jordanii/jordanski_sektor_turystyczny/ (20.12.2013)

Linie lotnicze, które obsługują takie przeloty to Austrian Airlines, Deutsche Lufthansa, Turkish Airlines oraz nasz narodowy przewoźnik - Polskie Linie Lotnicze LOT.

Przelot samolotem do Jordanii można odbyć za pośrednictwem biura TUI, które świadczy takie usługi. Można polecieć czarterem ze wspomnianej wcześniej Warszawy do stolicy kraju - Ammanu i z powrotem za 1 550 zł (przeloty odbywają się co 7 lub 14 dni). Loty rejsowe są nieco droższe i wiążą się z przesiadką. Takie przewozy świadczą na przykład Turkish Airlines po cenie 2 149 zł (za osobę), z przesiadką w Stambule), Malev Hungarian Airlines po cenie 1 860 zł (za osobę) z przesiadką w Budapeszcie oraz najdroższy z nich Air France za kwotę 2 669 zł (za osobę), z przesiadką w Paryżu).²⁵

Bieżąca oferta ze strony Turkish Airlines

Warszawa - Amman	27.12.2013	Turkish Airlines	od 2 416 PLN
------------------	------------	------------------	--------------

V. Analiza SWOT Jordanii

Tab. 9. Analiza SWOT Jordanii

MOCNE STRONY – S	SŁABE STRONY – W
1. Kraj bogaty w złoża 2. Kraj atrakcyjny turystycznie 3. Dostęp do Morza 4. Korzystne warunki pogodowe 5. Kraj rozmaity kulturowo 6. Młode społeczeństwo (aż 37% obywateli poniżej 15 r.ż) 7. Zainteresowanie społeczeństwa oraz sektora publicznego kwestią	1. Ograniczone rolnictwo – tylko 4% ziemi pod uprawę 2. Ubogi świat fauny i flory 3. Niedobór wody w niektórych częściach Jordanii 4. Niewystarczające źródła finansowania. 5. Niedostępność narodowego wykwalifikowanego personelu 6. Koncentracja życia w stolicy kraju,

²⁵http://wtir.awf.krakow.pl/pdf/studenci/strony_st/projekty/jordania/jordania_magdalena_krynicka.pdf (20.12.2013)

dziedzictwa kulturowego 8. Dostępność sieci komunikacji na poziomie regionalnym oraz międzynarodowym	reszta miast mało obleganych 7. „Brak obecności” mediów we wzroście pożądanej świadomości 8. Konflikty z Syrią
SZANSE – O 1. Wzrost przyjazdów turystów do kraju 2. Wzrost dochodów z turystyki przyjazdowej 3. Nastawienie narodowej strategii na materialne dziedzictwo przez Departament Archeologiczny i plany na rozwój kultury przez Ministerstwo Kultury. 4. Zainteresowanie jordańskimi uniwersytetami 5. Dobra reputacja Jordanii i jej dobre relacje z regionalnymi oraz międzynarodowymi organizacjami dziedzictwa kulturowego. 6. Wykorzystywanie mediów do wzrostu świadomości Jordańskiej kultury oraz dziedzictwa narodowego. 7. Wykorzystywanie roli szkół do edukacji społeczeństwa Jordanii	ZAGROŻENIA – T 1. Wysokie zagrożenie terroryzmem 2. Brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej 3. Brak wystarczających środków finansowych na wzrost świadomości dziedzictwa i na kampanie promocyjne rzeczywistych koncepcji dot. Dziedzictwa 4. Zagrożenie globalną kulturą przez Internet i przez inne nowoczesne techniki masowego przekazu 5. Dominacja wydarzeń politycznych ponad zainteresowanie dziedzictwem kulturowym 6. Nieobecność planu generalnego i brak ochrony dziedzictwa kulturowego Jordanii

*Opracowanie własne na podst. powyższych rozdziałów oraz
<http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/07950-EN.pdf> s11,12 i <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>*

VI. Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego

„ITAKA Oferuje – dla singli – „Bardzo Bliski Wschód”

Lokalizacja: Jordania » Wycieczka objazdowa

Zakwaterowanie: wycieczka objazdowa

Wyjazd od dnia: 15.01.2014

Cena od: 2 489 zł 7 dni/os.

	7 dni	14 dni
Katowice	od 2 489 zł/os.	od 3 479 zł/os.

Warszawa **od 2 689 zł/os. od 3 679 zł/os.**

Dostępne opcje

Wyżywienie: według programu

Wylot z: Katowice, Warszawa

Region

Jordania / Jordania

Opis oferty:

Morze Martwe • Amman • Dżerasz • Ajlun • Madaba • Nebo • Kerak • Petra • Akaba • Wadi Rum Uczta dla pasjonatów archeologii - Petra, starożytna twierdza Nabatejczyków, zachwycająca monumentalną architekturą, Jerash - zwane Pompejami Azji, to jedno z najlepiej zachowanych rzymskich miast na Wschodzie. W programie także stolica Jordanii, malowniczo położony zamek w Kerak, biblijna góra Nebo z widokiem na Mojżeszową Ziemię Obiecaną, kąpiel w Morzu Martwym i jeep safari w wąwozie Wadi Rum. Wspaniałe krajobrazy i egzotyczna pustynna przyroda to niezapomniane wrażenia i piękne fotografie z wakacji! Po superciekawym programie warto spędzić tydzień na plaży, w renomowanym kurorcie Sharm el Sheikh. Trasa w Jordanii: ok. 1000 km.

PROGRAM

1 dzień.

Zbiórka na lotnisku i przelot do Egiptu. Przejazd do hotelu. Zakwaterowanie, kolacja i nocleg.

2 dzień.

Śniadanie. Czas wolny na plażowanie. Kolacja i nocleg.

3 dzień.

Śniadanie. Wykwaterowanie z hotelu. Przejazd do granicy Taba/Ejlat/Akaba i spotkanie z miejscowym przewodnikiem w Akabie. Przejazd trasą krajobrazową nad MORZE MARTWE, które leży w największej depresji świata, sięgającej prawie 400 m. Będzie tu okazja do skorzystania z jedynej w swoim rodzaju kąpieli na świecie. Ze względu na ogromne zasolenie (ok. 26%) morze wypycha na powierzchnię. Czas wolny. Przejazd do Ammanu. Zakwaterowanie w hotelu, kolacja i nocleg.

4 dzień.

Zwiedzanie AMMANU - stolicy Jordanii: główny meczet Al-Husseini, teatr rzymski i pałac królewski. Przejazd do DŻERASZ, jednego z najlepiej zachowanych i najbardziej oryginalnych miast rzymskich na Środkowym Wschodzie. Spacer po mieście rozpoczynający się od okazałego Łuku Triumfalnego, następnie hipodrom, świątynia Zeusa, dwa rzymskie teatry oraz nimfeum. W drodze powrotnej do hotelu postój w AJLUN i zwiedzanie twierdzy Kalat ar-Rabad, która jest znakomitym przykładem arabskiej architektury militarnej. Powrót do hotelu, kolacja i nocleg.

5 dzień.

Śniadanie. Przejazd Królewską w stronę Petry. Trasa prowadzi poprzez miasto mozaik - MADABĘ. Zwiedzanie cerkwi św. Jerzego z największą na świecie mozaiką podłogową, przedstawiającą Ziemię Świętą. Następnie wejście na GÓRĘ NEBO, gdzie Bóg ukazał Mojżeszowi całą Ziemię Obiecaną. Widać stąd Góry Judzkie i Morze Martwe. Na szczycie, w ogrodzie, Ojciec Święty Jan Paweł II zasadził drzewko oliwne. Wizyta w zamku krzyżowców w KERAK, wzniesionym na szczycie stromego z trzech stron wzgórza. Okazała budowla jest częścią fortyfikacji ciągnących się od portowego miasta Akaba. Zakwaterowanie w hotelu w okolicy Petry. Kolacja i nocleg.

6 dzień.

Śniadanie. Całodzienna wycieczka do PETRY - miasta Nabatejczyków wykutego w skale ponad 2 tys. lat temu - najsłynniejszego zabytku Jordanii, który wpisany jest na Listę UNESCO. Drogę do Petry położonej na szlaku karawan między dwoma morzami: Martwym i Czerwonym, pokonuje się wąskim wąwozem Siq. Na jego ścianach można podziwiać liczne płaskorzeźby, kapliczki oraz pozostałości po systemach doprowadzających wodę do miasta. Przy wyjściu z wąwozu oczom ukazuje się wspaniałe skalne miasto. Zwiedzanie najważniejszych budowli: skarbiec, katakumby królewskie, teatr rzymski, brama Themenos, Lwia Fontanna, skały Dżinów, pomnik Niszy, ulica Fasad, grobowce, Wielka Świątynia, łaźnie i Miejsce Ofiarne. Przejazd do hotelu w AKABIE, kolacja i nocleg.

7 dzień.

Śniadanie. Dla osób chętnych jeep safari do WADI RUM (wpisane na Listę UNESCO), podczas którego podziwiać można olbrzymie formacje skalne w kolorze ochry. Czas wolny:

plażowanie, lub udział w wycieczkach fakultatywnych. Po południu przejście graniczne Akaba/Ejlat/Taba i przejazd do hoteli na Synaju. Zakwaterowanie, kolacja i nocleg.

8 dzień.

Śniadanie. Wykwaterowanie z hotelu. Transfer na lotnisko. Powrót do Polski.

Świadczenia:

*7 noclegów: SSHJORZ: 3 w Sharm El Sheikh, 1 w okolicach Petry, 2 w okolicach Ammanu, 1 w Akabie w hotelach ***; TCPJORZ: 3 w Tabie, 1 w okolicach Petry, 2 w okolicach Ammanu, 1 w Akabie w hotelach ***; 2-os. pokoje z łazienkami i klimatyzacją • wyżywienie: 7 śniadań, 7 obiadokolacji • przelot • przejazd komfortowym klimatyzowanym autokarem • opieka pilota • ubezpieczenie KL i NW*

Uwagi:

Wizy: obowiązkowe opłaty graniczne: ok. 90 USD.

Obowiązkowe opłaty na miejscu: bilety wstępu i lokalni przewodnicy: ok. 130 USD (dzieci do 12 lat ok.: 80 USD), napiwki: ok. 5 USD/dzień/os.

Program dotyczy wycieczek z przelotem do Sharm El Sheikh. W związku z innym dniem przylotów, w programie z przelotem do Taby następuje zmiana kolejności zwiedzania.”²⁶

²⁶ <http://www.easygo.pl/wycieczka/jordania/bardzo-bliski-wschod-217519.html?od-2014-01-15,dni-7-28,7-dniowy,wyjazd-z-KTW,dla-singli> (02.01.2014)

VII. PODSUMOWANIE

Królestwo Haszymidzkie Jordanii jest wspaniałą destynacją turystyczną nie tylko pod względem różnorodności kulturowej, czy też pięknych zabytków, ale także jest krajem wyjątkowym patrząc z perspektywy jego położenia, zróżnicowania klimatycznego, czy też posiadania wyjątkowych, różnorodnych miast. Nie dziwi, więc fakt, że prognozy, co do przyjazdów turystów zagranicznych oraz dochodów z turystyki są optymistyczne.

Na Globalnym Rynku Turystycznym, rynek Jordanii nie odgrywa znaczącej roli, co potwierdza fakt, iż kraj ten nie znajduje, że w żadnym zestawieniu w dokumentach UNWTO Tourism Highlights. W 2012 roku Jordanie odwiedziło zaledwie 4mln 162tys, podczas gdy np. Polskę 14mln840 tys. Jest to ponad 10,5 mln turystów mniej. Znaczenie rynku turystycznego Jordanii dla Polski jest wciąż niewielkie, ale jak wynika z artykułów poświęconych współpracy Polski z Jordanią, wszystko idzie w kierunku większej otwartości Jordanii na turystę Polskiego. „Gołym okiem widać”, że zmierza to ku lepszemu, bo jeszcze do niedawna nie mieliśmy bezpośrednich połączeń do Jordanii, zaś w dniu dzisiejszym możemy przetransportować się bezpośrednio do Ammanu na przykład z Warszawy.

Jordańskie władze coraz więcej pieniędzy lokują w inwestycje, które pomogą rozwinąć sektora turystyczny. Współpraca z wieloma państwami, także z Polską, ma na celu rozwój jordańskiego rynku turystycznego. Kraj ten obserwując rynki turystyczne światowych potęg, dąży do uzyskania lepszej pozycji nie tylko na Bliskim Wschodzie, ale także na Globalnym Rynku Turystycznym. Ponad to celem tego pięknego kraju jest skuteczne promowanie kraju na światowym rynku turystycznym, które dotychczas, nie było dostatecznie finansowane.

SPIS RYSUNKÓW I TABEL

RYSUNKI

Ryc. 1. Flaga Jordanii.....	0
Ryc. 2. Herb Jordanii	3
Ryc. 3. Mapa Jordanii oraz krajów sąsiadujących	4
Ryc. 4. Struktura gł. grup etnicznych w Jordanii	6
Ryc. 5. Struktura głównych wyznań społeczeństwa Jordanii.....	6
Ryc. 6. Struktura religii w Jordanii	7
Ryc. 7. Mapa atrakcji turystycznych Jordanii	10
Ryc. 8. Petra – skalne miasto	10
Ryc. 9. Wadi Rum – skała z piaskowca	11
Ryc. 10. Sól z Morza Martwego	13
Ryc.11. Zamek w Al-Karak	14
Ryc.12. Forum owalne w Jerash (Dżerasz).....	15
Ryc.13. Ruiny Fortu w Akabie.....	16
Ryc.14. Ruiny Azraq.....	17
Ryc.15. Amfiteatr w Ammanie	18
Ryc.16. Przyjazdy turystów do krajów Bliskiego Wschodu - pozycja Jordanii (mln).....	26
Rys.17. Wielkość odwiedzin Jordanii w poszczególnych latach	27
Rys.18. Dynamika przyjazdów turystów do Jordanii w latach 2007-2012 i prognoza na 2013	27
Ryc.19. Jordania - Główne kraje emitujące w 2012 roku – ujęcie procentowe	29
Ryc.20. Dynamika głównych krajów emitujących największą ilość turystów do Jordanii w latach 2009-2012	30
Ryc.21. Dochody z turystyki przyjazdowej krajów Bliskiego Wschodu - pozycja Jordanii	32
Rys.22. Dochody z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2012 (mln USD) 1000	33
Rys.23. Dynamika Dochodów z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2011 oraz prognoza na 2013 (mln USD) 1000	33
Rys.24. Dynamika wyjazdów mieszkańców Jordanii z kraju w celach tur. w poszczególnych latach wraz z prognozą	35
Rys.25. Turystyka wyjazdowa mieszkańców Jordanii – wykaz procentowy wg. środków lokomocji (2011).....	36
Rysunek 26. Główne powody wyjazdów zagranicznych mieszkańców Jordanii	36
Rys.27. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne w latach 2009-2012 (w mln JD)	38
Rys.28. Dynamika wydatków mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne w latach 2009-2012 wraz z prognozą (w mln JD)	39
Ryc.29. Dynamika wyjazdów Polaków do Jordanii w latach 2009-2012	41

TABELE

Tab.1. Międzynarodowe przyloty turystów (Bliski Wschód ->Jordania)	19
Tab.2. Statystyka dotycząca hoteli w Jordanii w latach 2000-2011.....	20
Tab.3. Zatrudnienie w turystyce pod względem rodzajów punktów świadczących usługi turystyczne oraz para turystycznych	21
Tab.4. Liczba turystów przyjeżdżających do Jordanii w latach 2007-2012 (mln).....	26
Tab. 5. Dochody z turystyki przyjazdowej (Bliski Wschód-Jordania)(mld USD).....	31
Tab. 6. Dochody z turystyki przyjazdowej Jordanii w latach 2007-2011 (mld USD)	32
Tab.7. Wydatki mieszkańców Jordanii na podróże zagraniczne.....	37
Tab. 8. Wydatki mieszkańców Jordanii na turystykę zagraniczną w latach 2009-2012(mln Dinarów Jordzańskich)	38
Tab. 9. Analiza SWOT Jordanii	42

BIBLIOGRAFIA

- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Jordanii
- <http://www.tanie-loty.com.pl/zwiedzanie-jordanii.html>,
- <http://www.jordania.gazeta.pl>
- <http://international.visitjordan.com/GeneralInformation/GettingAround.aspx>
- <http://www.onionas.pl/polityka-zewnetrzna/polacy-w-jordanii-tak-30-000-rocznie>
- http://www.amman.msz.gov.pl/pl/stosunki_dwustronne/interesy_gospodarcze/opracowania_dot_jordanii/jordanski_sektor_turystyczny/
- http://wtir.awf.krakow.pl/pdf/studenci/strony_st/projekty/jordania/jordania_magdalena_krynicka.pdf
- <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/07950-EN.pdf> s11,12 i
<http://pl.wikipedia.org/wiki/Jordania>
- <http://www.easygo.pl/wycieczka/jordania/bardzo-bliski-wschod-217519.html?od-2014-01-15,dni-7-28,7-dniowy,wyjazd-z-KTW,dla-singli>
- <http://nothere.blox.pl/2011/07/Coz-zrec-oraz-ceny-Jordania-2011.html>
- <http://www.al-monitor.com/pulse/business/2014/01/jordan-tourism-minister-interview-plans.html>
- <http://www.unfoundation.org/what-we-do/partners/corporations/ministry-of-antiquities.html>
- http://mota.gov.jo/en/portals/0/NTS_2011-2015_English.pdf (s. 8-16)
- <http://mota.gov.jo/en/Default.aspx?tabid=133>
- <http://www.tourism.jo/en/?tabid=123>
- <http://tourism.jo/en/Default.aspx?tabid=132>
- http://wtir.awf.krakow.pl/pdf/studenci/strony_st/projekty/jordania/justyna_brewka.pdf
- http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf s. 185
- http://www.dos.gov.jo/dos_home_a/main/cd_yb2011/pdf/Travel.pdf, s.188
- [UNWTO Tourism Highlights 2010.pdf](#)
- [UNWTO Tourism Highlights 2011.pdf](#)
- [UNWTO Tourism Highlights 2012.pdf](#)
- [UNWTO Tourism Highlights 2013.pdf](#)

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków poświęconej realizacji przedmiotu „Rynki turystyczne i rekreacyjne”. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczych praw autorskich.